

Vysoká škola ekonomická

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2015

Michaela Smiková

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta podnikohospodářská

Obor Arts Management

Název bakalářské práce:

**Provoz jednosálových kin po roce 1989
na Praze 1 a 2**

Autor bakalářské práce: Michaela Smiková

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jan Hanzlík, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: „*Provoz jednosálových kin po roce 1989 na Praze 1 a 2*“ vypracovala sama s použitím literatury a zdrojů informací v ní uvedených.

V Praze dne 21. 5. 2015

Podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu bakalářské práce panu Mgr. Janu Hanzlíkovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a za čas věnovaný mé práci.

Také děkuji všem, kteří mi byli ochotni poskytnout informace o daném tématu.

Název bakalářské práce:

„Provoz jednosálových kin po roce 1989 na Praze 1 a 2“

Abstrakt:

Bakalářská práce pojednává o osudech jednosálových kin, která se vyskytovala v městských obvodech Prahy 1 a Prahy 2. Teoretická část práce se zabývá vlivem historických událostí na provozování kin v průběhu 20. století, a to od jeho počátku, kdy kina zaznamenala progresivní růst, až do jejich postupného úpadku po roce 1989.

Praktická část je zaměřena na současný stav jednosálových kin. Jak prosperují klasická kina dnes a jakou funkci plní prostory již zaniklých biografů. Cílem práce je nastínit problematiku udržitelnosti provozování jednosálových kin, zmapovat zaniklé biografy na Praze 1 a 2, analyzovat důvody, které vedly k jejich zániku a zároveň popsat současný stav fungujících kinosálů.

Klíčová slova:

jednosálová kina

artová kina

multiplexy

digitalizace

Title of the Bachelor's thesis:

„Management of movie houses after 1989 in Prague 1 and 2“

Abstract:

The Bachelor Thesis deals with destinies of the movie houses which occurred in urban districts Prague 1 and Prague 2. The theoretical part deals with the influence of historical events on the management of movie houses during the 20th century, from its beginning when the movie houses noticed progressive growth, til their decline after the 1989.

The practical part focuses on current state of these movie houses. How the cinemas are prospering and what is the function of defunct cinemas today. The aim of this thesis is outline the historical course of sustainability of movie house management, mapping of the defunct movie houses in Prague 1 and 2 and analysis of current situation of the movie houses which still work.

Key words:

movie houses

art cinemas

multiplex

digitalization

Obsah

ÚVOD	9
CÍLE	10
METODIKA ŘEŠENÍ A DATA	11
VÝZKUMNÉ OTÁZKY	12
DEFINICE POJMŮ	13
1.1. Jednosálové kino	13
1.2. Alternativní kino a všekino	13
1.3. Multikino	14
1.4. Digitalizace	15
HISTORICKÝ VÝVOJ INFRASTRUKTURY KIN V PRAZE DO ROKU 1989	16
1. POČÁTKY KINEMATOGRAFIE	16
2. DRUHÁ SVĚTOVÁ VÁLKA	17
3. OBDOBÍ OD ZNÁRODNĚNÍ PO SAMETOVOU REVOLUCI (1945–1989)	18
POKROK VE VÝSTAVBĚ KINOSÁLŮ	20
POREVOLUČNÍ VÝVOJ VE TŘECH ČASOVÝCH ÚSECÍCH	21
1. POREVOLUČNÍ LÉTA 1990–1993	22
2. POREVOLUČNÍ LÉTA 1994–1999	23
3. NÁSTUP NOVÉHO TISÍCILETÍ	24
3.1. Konkurence v podobě multiplexů	24
3.2. Digitalizace kin v ČR	27
3.3. Pirátské kopie filmů	28
3.4. Návštěvnost kin	29
3.5. Jednosálová kina vs. multikina v posledních letech	31
ZANIKLÉ BIOGRAFY NA PRAZE 1 PO ROCE 1989	32
1. porevoluční období 1989–1993	33
○ Jalta	33
○ Letka	33
2. porevoluční období 1994–1999	34
○ Sevastopol	34
○ Alfa	34
○ Juliš	35
○ Pasáž	35

3. období 2000–2015	36
○ Kotva	36
○ Praha	36
○ Blaník	36
○ Hvězda	37
○ Perštýn	37
○ U Hradeb	38
ZANIKLÉ BIOGRAFY PRAHY 2 PO ROCE 1989	39
○ Vyšehrad	39
○ Květen	40
○ Illusion	40
SHRNUTÍ	41
SOUČASNÝ STAV FUNGUJÍCÍCH JEDNOSÁLOVÝCH KIN NA PRAZE 1 A 2	42
1. Lucerna	42
2. Světozor	45
3. Mat	47
4. Evald	49
5. Ponrepo	50
SHRNUTÍ	51
ZÁVĚR	53
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	55
Tištěné zdroje:	55
Elektronické zdroje:	55
SEZNAM TABULEK	58
SEZNAM GRAFŮ	58
PŘÍLOHY	59

Úvod

Tento rok tomu bude již 108 let od založení prvního kina v České republice, které bylo vybudováno na Starém Městě v Praze, v domě U Modré štiky. Za tuto dobu klasická jednosálová kina prožila velký rozmach, ale také následný úpadek, který byl ovlivněn příchodem televize, společenskými změnami po pádu komunistického režimu, poté nástupem nového trendu v podobě multiplexů, a následné digitalizace a šířením pirátských kopií. Před rokem 1989 téměř každé město, dokonce i některé vesnice disponovaly fungujícím kinem. Politické a ekonomické změny ve společnosti v průběhu devadesátých let však vedly k jejich rapidnímu poklesu. Proměna organizace ve společnosti a postupné změny hodnot měly velký vliv na chování občanů, a tedy i na kulturu samotnou. České republice se po čtyřiceti letech centrálně plánovaného hospodářství v roce 1989 otevřela cesta ke kapitalismu, soukromému vlastnictví a podnikání. Objevila se možnost podnikání v oblasti kultury, která nebyla svázána cenzurou ani jinými zákazy. Pro kinematografii to byl pozitivní dopad, proč však zaniklo tolik kin? A jaké jsou jejich osudy?

Samotná návštěvnost kin obecně, tedy jak návštěvnost jednosálových kin, tak multiplexů, v současnosti klesá.¹ Díky novým technologiím, ale i jakémusi úpadku kulturního života obyvatel, kdy se lidé spíše věnují jiným formám volnočasových aktivit, než pravidelnému chůzi do divadel, kin, muzeí a podobně, zájem o sledování filmů na plátně kin značně klesl a i zcela nové filmy je dnes možné získat nelegálně již v premiérovém týdnu.² Dnes ještě fungující jednosálová kina jsou brána spíše jako přežitek doby, ve které nebyla jiná možnost ke zhlédnutí filmových novinek.

Téma své bakalářské práce jsem si zvolila na základě vypracování seminární práce v loňském roce, kde jsem se zabývala transformací jednosálových kin na nekinové objekty. Problematika udržování provozu kin v různých historických kontextech, s příchodem moderních trendů 21. století, či v konkurenci multiplexů dnes, mě velmi zaujala. Rozhodla jsem se tedy analyzovat stav jednosálových kin po roce 1989 na Praze 1 a 2, kde je jejich největší počet, a to především na Václavském náměstí a v jeho okolí. V této oblasti jsem vyrůstala a strávila převážnou část svého života přímo v Paláci Lucerna. Měla jsem možnost

---

¹ Unie filmových distributorů. [Online] c2010 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.ufd.cz/clanky/ceska-republika-zakladni-udaje-o-filmovem-trhu>

² Česká protipirátská unie. [online] [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.cpufilm.cz/piracy.html>

navštěvovat dnes již zaniklé biografy, jako například Bio Praha, Hvězda či Blaník, ale také stále fungující kina jako jsou Lucerna, Světozor, Evald a Ponrepo. Proto je mi tato lokace velmi blízká.

Konkrétní období jsem si zvolila na základě dostupnosti informací, jelikož řada dokumentů či spisů z počátku rozvoje kin jsou v německém jazyce a také těžko dostupné. Dalším důvodem byla aktuálnost tématu, neboť v posledních téměř dvaceti letech vytlačují klasická kina moderní multiplexy a moderní technologie vůbec. Ještě nezaniklá jednosálová kina si dnes stále drží své čestné místo na trhu, ale na jak dlouho? Moderní boom vícesálových kin již dávno pominul, v jaké pozici jsou vlastně dnešní provozovatelé multikin v porovnání s jednosálovými kiny?

Cíle

Původním cílem bylo zmapování všech klasických kin na Praze 1 a 2, jejich analýza udržitelnosti provozu a následné zmapování transformace na nekinové objekty. Vzhledem k vysokému počtu těchto zaniklých biografů, který činí 47 kin na Praze 1 a 16 kin na Praze 2, a také obtížné dostupnosti informací, rozhodla jsem se v praktické části zabývat pouze biografy, které zanikly po roce 1989. Cílem práce je tedy zmapování zaniklých biografů a určení důvodů jejich zániku a porovnání se stále fungujícími kinosály a jejich provoz dnes.

V teoretické části se nejprve zaměřím na historický vývoj kin v celé Praze, na události, které ovlivňovaly jejich provozování. V praktické části se pak zaměřím na situaci po roce 1989 až do současnosti, kdy zmapuji zaniklé biografy na Praze 1 a 2 a budu zkoumat důvody jejich zániku v porovnání s fungujícími biografy.

Metodika řešení a data

Práce se zabývá osudy jednosálových kin, která se vyskytovala v městských obvodech Prahy 1 a Prahy 2. Osudy jednosálových kin můžeme konkretizovat rozdělením do tří skupin:

- prostory zaniklých kin s novým využitím
- prostory zaniklých kin dodnes nevyužitých
- kina stále v provozu

Teoretická část bude věnována historickému vývoji kin v celé Praze. Zaměřovala jsem se především na události a fakta ovlivňující jejich provoz v jednotlivých časových obdobích. K výzkumu těchto faktů jsem nejčastěji vycházela z knihy bratrů Čvančarů *Zaniklý svět stříbrných pláten: po stopách pražských biografů* z roku 2011, která podává ucelený výklad o všech dosud zaznamenaných pražských jednosálových kinech a jejich využití dnes. Pro analýzu vývoje po roce 1989 mi byl nápomocen článek Aleše Danielise z časopisu *Illuminace* „Česká filmová distribuce po roce 1989“, vydán v roce 2007, který nahlíží nejen do samotné filmové distribuce v ČR, ale i do provozu klasických kin a multikin, u jejichž zrodu v roce 1996 také stál.

Praktická část se zaměřuje na situaci po roce 1989, a to nejprve na kina zaniklá a poté na kina v provozu. O kinech, která jsou v současné době stále v provozu, jsem se více dozvěděla z osobních rozhovorů či na základě emailové korespondence s jejich řediteli, kteří byli ochotni zodpovědět mé výzkumné otázky a ohlédnout se za obdobím posledních 26 let. Informace o těchto kinech jsem také čerpala z internetových stránek jednotlivých kin, přičemž historická fakta jsem ověřovala na základě literatury.

Okruhy témat zabývajících se provozem dnes fungujících jednosálových kin jsou následující:

- současná situace kina a jeho pozice v porovnání s ostatními stálými kiny v Praze
- vyrovnání se s příchodem nových konkurentů multikin, digitalizací a s poklesem návštěvnosti
- charakteristika návštěvníků daného kina
- konkurenční výhoda daného kina

Při pátrání po zaniklých biografech a jejich dnešnímu využití jsem vycházela z vícera zdrojů, neboť se ukázalo, že některé zdroje jsou neaktuální či nejasné. Při výzkumu se také ukázalo, že Archiv hl. města Prahy ze zákona č. 499/2004 Sb., *o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů*, umožňuje veřejnosti nahlížet pouze do materiálů starších třiceti let, tudíž mé práci nemohly být poskytnuty žádné informace o provozu kin po roce 1989. Pro zmapování kin jsem tedy využívala jak knihu od bratrů Čvančarů, tak „Stavební historii pražských kinosálů“ Jiřího Hilmerý z časopisu *Illuminace* z roku 1998. Po osudech a využití prostorů zaniklých kin jsem pak pátrala v časopisech, jako jsou *Věstník Klubu za Starou Prahou* a *Cinema*, ve kterých byly v letech 2010 a 2011 věnovány kapitoly zaniklým pražským biografům. Dále jsem také zvolila formu osobní návštěvy místa a ověřování dat na internetových stránkách, aby byly informace co nejaktuálnější.

Výzkumné otázky

- Proč zaniklo tolik jednosálových kin po roce 1989?
- Jaké jsou osudy zaniklých jednosálových kin?
- Jak se klasická kina vypořádávala s příchodem multikin, poklesem návštěvnosti a digitalizací?
- V jaké situaci se nachází provozovatelé jednosálových kin dnes a jaké jsou jejich konkurenční výhody oproti ostatním kinům v Praze?

Definice pojmů

Pro lepší orientaci v tématu a uvedení do problematiky bych na začátku ráda definovala klíčové pojmy, jako jsou kina jednosálová, označována také jako klasická či stálá kina, dále pak definuji artová či alternativní kina a pojem všekino. Dalším pojmem důležitým pro tuto práci je digitalizace.

1.1. Jednosálové kino

Kino neboli biograf, je kulturní zařízení ke sledování filmového představení. V rámci klasických kin můžeme dnes rozlišovat kina jednosálová a dvousálová. Dále jsou pak označována také jako tradiční kina či kina stálá, která nabízejí program téměř každý den. Tyto pojmy se ustálily především v době vzniku multikin, tedy vícesálových kin, a jsou používány dodnes.

V této práci, jak už z názvu vyplývá, se budu zabývat pouze jednosálovými kiny, které se vyznačují alternativním programem, ale budou zde také zahrnuta kina disponující dvěma sály, jako jsou kina Lucerna a Světozor. Tato kina jsou v práci zahrnuta z důvodů jejich programové nabídky a také proto, že druhý sál byl v těchto kinech otevřen teprve v posledních letech. Kinosálů, které bychom mohli považovat za jednosálová kina, je v Praze daleko více, než bude uvedeno v této práci. Na Praze 1 jsou jimi např. kino Městské knihovny na Mariánském náměstí či Kino 35 francouzského institutu. Tato kina se také zapojují do některých filmových festivalů, ale projekce filmů jsou nepravidelné, nebudou tedy v této práci zařazeny.

1.2. Alternativní kino a všekino

Aleš Danielis uvádí „V současné konkurenci s multiplexy můžeme rozlišit dva základní typy klasických kin. Jde o „alternativní kina“ a tzv. všekina“.³

Pojem „alternativní kino“ je v současné době zaměňováno s pojmem „artové kino“, neboli „artkino“. Dle Danielise jsou alternativní kina založena na alternativních filmech, které nejsou běžně k vidění v multiplexech. Nenabízejí servis s občerstvením v podobě coca-coly a popcornu a jejich cílovou skupinou jsou lidé, kteří neradi tráví čas v obchodních centrech,

---

³ DANIELIS, Aleš. Česká filmová distribuce po roce 1989. *Illuminace*. 2007, r. 19, č. 1, s. 83.

kde jsou multikina umístěna. Pojem artová kina se vyskytl již po druhé světové válce. Dle autorky knihy *Sure Seaters: The Emergence of Art House Cinema* (2001) Barbary Wilinsky jsou artová kina „nejčastěji malá kina v městské zástavbě nebo univerzitních městech, která promítají netradiční filmy, filmy nezávislých kinematografií a dokumenty.“⁴ Tato definice se týká nejen amerických artových kin, ale i českých. V Praze se nachází mnoho artových kin, která dodnes prosperují. Jedná se o kina Aero, Světozor, Evald, Mat, Ponrepo, Bio Oko, Kino 35, Ořechovka a Atlas.

Všekino se vyznačuje tím, že nabízí opravdu vše, jak trhák určený masovému publiku, tak alternativní nabídku pro náročnější diváky. Většinou jsou umístěny mimo dosah konkurenčních provozovatelů multikin, se kterými se dá všekino srovnávat, ale v jejich blízkosti by však taková kina neprosperovala a zkrachovala.⁵ Protože jsou multiplexy situovány spíše na okrajích města, mimo centrum Prahy nebo v obchodních domech a nemohou být rozmístěny všude, nejsou všekina tolik ohrožena. Z pražských kin této kategorii nejvíce odpovídá kino Lucerna, které nabízí také mainstreamové filmy uváděné především v multiplexech a premiéry českých filmů.

1.3. Multikino

Multiplex je charakterizován jako kino s pěti a více sály, s kvalitním technickým vybavením, vlastním parkovištěm, počítačovým prodejem vstupenek, obchodním a restauračním příslušenstvím.⁶ V americké terminologii se můžeme setkat s pojmem „multiplexing“. Pojem vysvětluje Gary Edgerton jako „umísťování dvou a více sálů pod jednou střechou, čímž se maximalizuje počet diváků a zároveň se minimalizují náklady na budovu, management, provozní náklady, zaměstnanecké platy apod.“⁷ Pojmy multiplex a multikino jsou v České republice chápány jako synonyma. Dle definice multikina by mělo být do této kategorie zařazeno i artové kino Světozor a kino Lucerna, která disponují dvěma sály, ta se ale svým zaměřením vymezují právě vůči multikinům.

---

⁴ WILINSKY, Barbara. *Sure Seaters: The Emergence of Art House Cinema*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2001. s. 1.

⁵ DANIELIS, Aleš. Česká filmová distribuce po roce 1989. *Illuminace*. 2007, r. 19, č. 1, s. 83.

⁶ RAITORALOVÁ, Olga. *Analýza návštěvnosti českých kin*. Praha: Akademie múzických umění, 2007. s. 43

⁷ EDGERTON, Gary. *The Multiplex: The Modern American Motion Picture Theater as Message*. In HARK, Ina Rae. *Exhibition: The film reader*. Routledge, 2002. s. 158.

Za prvním multikino na světě je považováno „Little Elgin“, které nechal vybudovat Nat Tylor v Ottawě v roce 1947.⁸ V šedesátých letech se pak otevřela další v Torontu, Montrealu a později také ve Spojených státech amerických. První české multikino - Galaxie bylo vybudováno v roce 1996, v Praze. Jednalo se o první multikino ve střední Evropě, které otevřela česká akciová společnost Kino 2005.

1.4. Digitalizace

Digitalizace kin znamená nahrazení 35mm filmových projektorů digitální technologií a zároveň změnu zavedených způsobů distribuce.⁹ Zjednodušeně řečeno, jedná se o přechod z analogového kina na digitální. Projekt započal roku 2002 prostřednictvím hollywoodské iniciativy DCI (Digital Cinema Initiatives).¹⁰ V roce 2005 byl vypracován dokument, který stanovil postupy a technologie digitálního kina jako ekvivalent k 35mm projekci. Tento dokument se stal základem celosvětové masové digitalizace.

Výhody digitalizace jsou spatřovány především v kvalitě digitální technologie, která je srovnatelná s promítáním z 35mm filmových projektorů. Digitální kopie nepodléhá mechanickému opotřebení, jako je poškrábání a poškození kvality projekce, které je běžné u 35mm kopií. Dále se urychluje dodání filmové kopie, a tak každé digitalizované kino může promítat již v premiérovém týdnu. Zásadní nevýhodou je však šíření nelegálních, pirátských kopií.

---

⁸ From the heritage minutes collection. Nat Tylor [online]. Historica Canada [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <https://www.historicacanada.ca/content/heritage-minutes/nat-taylor>

⁹ Digitalizace kin v ČR: Informace o přechodu na digitální projekci obrazu a zvuku. In *Přechod na digitální projekce obrazu a zvuku - digitalizace kin* [online]. [s. 5]: Ministerstvo kultury, 2009 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z WWW:<<http://www.mkcr.cz/cz/tiskovy-servis/prechod-na-digitalni-projekce-obrazu-a-zvuku---digitalizace-kin-21417/>>

¹⁰ Digital Cinema Initiatives [online]. c2014 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.dcinovies.com/>

Historický vývoj infrastruktury kin v Praze do roku 1989

1. Počátky kinematografie

Na konci 19. století se díky bratrům Lumièrovým dostal na svět zcela nový převratný vynález jménem kinematograf. A tak byl odstartován nový druh zábavy, film. Nejprve byly filmy promítány jako pouťové atrakce, které byly součástí tzv. putovních kin a postupně se promítání rozšiřovalo do varieté, hostinců, pivovarů a dalších¹¹. Za průkopníka české kinematografie je považován Viktor Ponrepo, který roku 1901 otevřel v Praze Divadlo živých fotografií. V roce 1907 pak otevřel první české stálé kino umístěné na Starém Městě v Praze, v domě U Modré štiky.¹² Biograf byl pojmenován po jeho zakladateli Viktoru Ponrepovi, a to Bio Ponrepo. Kino se stalo oblíbeným a hojně navštěvovaným, což se stalo inspirací dalším průkopníkům kinematografie.

Prvních třicet let 20. století bylo ve znamení rychlé kinofikace, kdy se pravděpodobně reakcí na vysokou návštěvnost, stále stavěla nová kina. Kolem roku 1910 bylo v Praze 16 stálých kin a za první světové války se počet zvýšil na 35. Vznikaly spolky provozující tento progresivní fenomén kinematografie. Licence na podnikání v kinofikaci získal např. spolek Sokol, různé humanitární korporace a obce, váleční poškozcenci a invalidé, Orel a katolické spolky apod. „*Poválečný boom přinesl výstavbu účelových samostatných budov a nových sokoloven s tělocvičnami a přidruženými kinematografickými sály.*“¹³ V grafu č. 1 vidíme, jak rychlý byl celkový vývoj počtu kin v Československé republice, z toho obdivuhodný počet v Praze, která tehdy měla daleko menší obvod, než je tomu dnes. První kina našla svá místa především ve víceúčelových pasážích, jako jsou např. Světozor, Lucerna nebo Koruna. Počet pražských kin se zvyšoval také kvůli postupnému připojování obcí jako např. Nusle, Horní Počernice, Libuš, Kunratice a jiné. Najednou bylo v Praze okolo sta biografů. Kromě kin vznikaly filmové výrobní společnosti, jako např. *Kinofa*, *Illusionfilm* a *Asumfilm*, a někdy z iniciativy majitelů kin i první půjčovny filmů.

Ve 30. letech byla česká kinematografie ovlivněna příchodem zvukového filmu, což nalákalo do kin ještě více diváků a vyvolalo kompletní zvukovou kinofikaci. V tomto období se

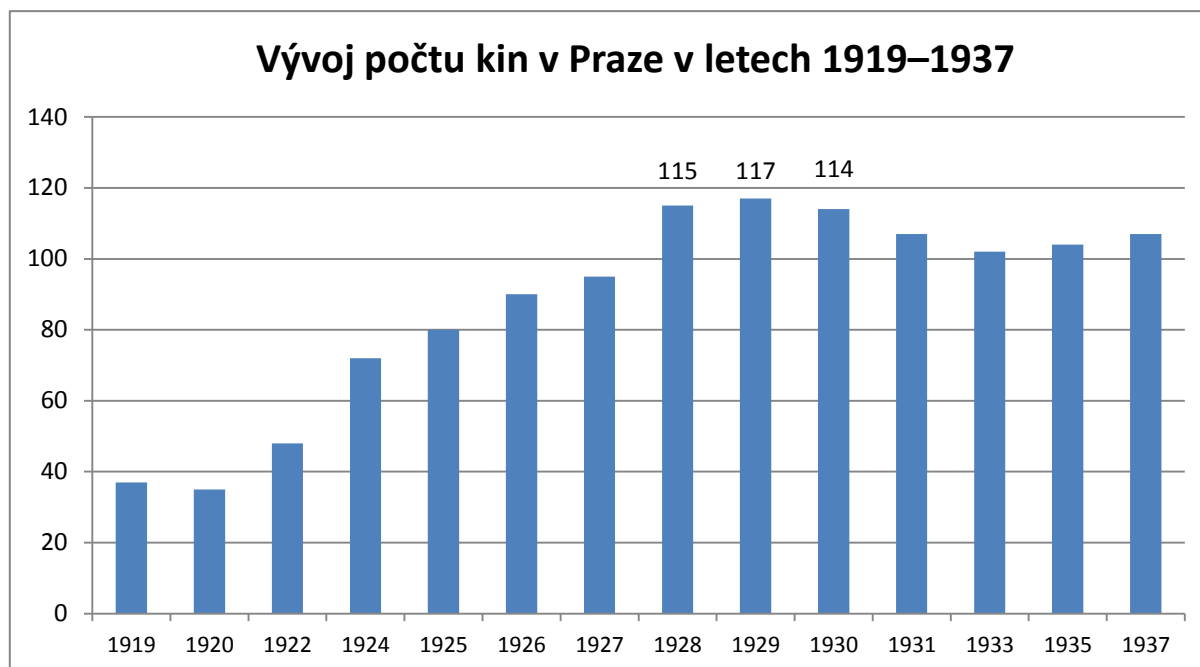
¹¹ HILMERA, Jiří. Stavební historie pražských kinosálů. *Illuminace*. 1998, roč. 10, číslo 1, s. 119.

¹² HILMERA, Jiří. Stavební historie pražských kinosálů. *Illuminace*. 1998, roč. 10, číslo 1, s. 119.

¹³ M. ČVANČARA - J. ČVANČARA. *Zaniklý svět stříbrných pláten: po stopách pražských biografů*. Praha. Academia Praha, 2011. s. 14.

nicméně počet kin na čas stabilizoval, jelikož byl vývoj ovlivněn hospodářskou krizí a schylovalo se k druhé světové válce.

Graf č. 1: Vývoj počtu kin v Praze v letech 1919–1937¹⁴

2. Druhá světová válka

Druhá světová válka a s ní spojená okupace nacisty byla pro kinematografický průmysl nepříznivým obdobím. Česká kinematografie byla ovlivněna především tzv. protižidovskými zákony a nařízeními.¹⁵ Český hlavní stan Národního fašistického tábora v Praze vydal prohlášení o nutném dozoru a poárijštění některých filmových půjčoven ateliérů a biografů. Toto prohlášení nejvíce zasáhlo kina Amerika, Alfa (Aleš), Adrie, Hvězda, Koruna a Sevastopol. Neárijské majitelé kin, stejně tak několik pražských kinematografistů, emigrovali. Jejich majetků se zmocnili arizátoři¹⁶, měnili názvy kin v jejich vlastní poněmčené úpravě a prostory kin opatřili varovnými nápisy: „Židům vstup zakázán“. Zakázáno bylo promítání filmů s neárijskými herci, stejně tak i jakákoliv činnost Židů v oblasti kultury.¹⁷

¹⁴ M. ČVANČARA - J. ČVANČARA. *Zaniklý svět stříbrných pláten: po stopách pražských biografů*. Praha. Academia Praha, 2011. s. 14.

¹⁵ M. ČVANČARA - J. ČVANČARA. *Zaniklý svět stříbrných pláten: po stopách pražských biografů*. Praha. Academia Praha, 2011. s. 27.

¹⁶ arizace: vyvlastnění majetku osob, které byly židovského původu a jeho převedení do rukou nežidovských (tzv. árijských) správců

¹⁷ M. ČVANČARA - J. ČVANČARA. *Zaniklý svět stříbrných pláten: po stopách pražských biografů*. Praha. Academia

3. Období od znárodnění po sametovou revoluci (1945–1989)

V srpnu roku 1945 došlo ke znárodnění kinematografie a film se na dlouhá léta ocitl pod nadvládou Komunistické strany Československa. Hlavními důvody znárodnění bylo zamezení ziskových motivů soukromníků a upřednostnění národně výchovných, kulturních a uměleckých aspektů. Byl schválen dokument, který měl do budoucna velký vliv na českou kinematografii a jímž veškeré filmové podnikání bylo vyhrazeno státu - *Dekret prezidenta republiky Eduarda Beneše č. 50 ze dne 11. srpna 1945 o opatřeních v oblasti filmu*.¹⁸ Finální rozhodnutí o tom, jakou by měla mít znárodněná kinematografie podobu, bylo stvrzeno vládním nařízením č. 72/1948 Sb., kterým byl zřízen státní podnik Československý státní film. Tímto nařízením byla zavedena cenzura a odstartovala období četných reorganizací ve vnitřní struktuře a struktuře vládních orgánů. V roce 1957 byla správa kin v rámci decentralizace svěřena národním výborům, a to *Nařízením o organizaci filmového podnikání č.4/1957 Sb.* Ve stejném roce Národní výbor hl. m. Prahy založil pro správu pražských kin *Filmový podnik hlavního města Prahy*.¹⁹

Padesátá léta byla považována za „zlatou éru“ českých kin, kdy jejich návštěvnost byla na vrcholu. Návštěvnost podpořilo pořádání nejrůznějších kulturních akcí, které jednosálová kina podporovala, a to například *Filmový festival pracujících, Filmové jaro na vesnici a přehlídky filmů přátelených států*.²⁰

Ke konci šedesátých let se objevil širokoúhlý film (Cinemascope). Zisk z filmových představení byl pro obce zajímavým zdrojem příjmů, tehdy došlo k zásadní změně ve vlastnictví kin. „*Vláda ve velké míře převedla kina do vlastnictví národních výborů a pro jejich provoz zřídila krajské filmové správy. Tržby z filmových představení byly rozdělovány v poměru 50 % ve prospěch kin a 50 % ve prospěch distributora...()*...Vztah státu a kinematografie byl v tomto období jednoznačně dán centrálním řízením a úplnou kontrolou

---

Praha, 2011. s. 27.

¹⁸ Příloha 3.1 Koncepce podpory a rozvoje české kinematografie a filmového průmyslu 2011-2016: Historie - základní vývojové tendence české kinematografie v letech 1945-2009 a jejich vyhodnocení. Ministerstvo kultury ČR [online]. [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/media-a-audiovize/kinematografie/koncepce-podpory-a-rozvoje-ceske-kinematografie-a-filmoveho-prumyslu-2011---2016-79977/>

¹⁹ DAMOVÁ, Zora. *Filmový podnik hl. města Prahy*. Praha, 2012. Archiv hlavního města Prahy [online]. [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.ahmp.cz/index.html?mid=80&wstyle=0&page=%27%27>

²⁰ RAITORALOVÁ, Olga. *Analýza návštěvnosti českých kin*. Praha: Akademie múzických umění, 2007. s. 17.

*všech odvětví filmu prostřednictvím Ústředního ředitelství Československého státního filmu.*²¹

V šedesátých letech byl také zaznamenán úbytek diváků. Tehdy došlo k proměnám životního stylu obyvatel, celkové únavě a přesycenosti diváků, ale i k rozvoji fenoménu cestování a jiných forem zábavy. Zásadní změnou byla výroba televize, k jejímuž vrcholu docházelo právě na počátku šedesátých let.²² Zpočátku to vypadalo na úplný zánik biografů, někteří majitelé reagovali jejich uzavíráním. Nakonec se však ukázalo, že televize jako alternativní médium nestačí na nahrazení kvalitního promítání na plátně a ani nevysílala takovou nabídku filmů jako dnes. Spíše se zaměřovala na vysílání zábavných estrád nebo sportovní přenosů. Velká návštěvnost biografů částečně vedla k jejich opotřebení, což bylo dalším stěžejním důvodem jejich zániku. Stejně tak byl problémem s rozvíjejícími se technickými možnostmi. V 70. letech se zvyšovala kvalita obrazu a zvuku a při výstavbě nových kin bylo využíváno modernějších zařízení. V tomto období se již také objevovala první vícesálová kina.

V osmdesátých letech byla vlastní kina zřizována národními výbory, především jako součást víceúčelových zařízení. V některých krajích vznikaly *okresní správy kin* a ve větších městech pak *městské správy kin*. Největší městskou správou kin byl Filmový podnik hl. města Prahy. Cílem těchto správ bylo soustředit malá kina do celků, aby zajistily jejich efektivní provozování. Pro několik nerentabilních kin se však ukázaly jen jako další administrativní aparát a došlo k jejich zániku.²³

---

²¹ Příloha 3.1 Koncepce podpory a rozvoje české kinematografie a filmového průmyslu 2011-2016: Historie - základní vývojové tendence české kinematografie v letech 1945-2009 a jejich vyhodnocení. Ministerstvo kultury ČR [online]. [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/media-a-audiovize/kinematografie/koncepce-podpory-a-rozvoje-ceske-kinematografie-a-filmoveho-prumyslu-2011---2016-79977/>

²² RAITORALOVÁ, Olga. *Analýza návštěvnosti českých kin*. Praha: Akademie múzických umění, 2007. s. 19.

²³ DANIELIS, Aleš. Česká filmová distribuce po roce 1989. *Iluminace*. 2007, r. 19, č. 1, s. 56.

Pokrok ve výstavbě kinosálů

Na počátku filmových promítání se ještě nedalo mluvit o kinosálech či budovách záměrně zřízených k tomuto účelu. Promítalo se na různých místech v sálech přizpůsobených k takové příležitosti, například v hotelech či restauracích. Dále pak můžeme zmínit improvizované projekce ve varieté, šantánech, hostincích a pivovarech.²⁴

S růstem počtu projekcí přicházely motivy související právě s rolí kina ve společenském životě. Tehdy se začaly objevovat kinosály speciálně navrženy pro daný účel. Za stavitele, který odstartoval éru výstavby kinosálů, by mohl být považován Václav Havel, jenž od roku 1907 budoval palác Lucerna. V prostorách prvního a druhého patra měl být původně vystavěn divadelní sál. V poslední fázi stavby byl však upraven pro filmové promítání, což signalizovalo, že se biografy prosadily jako svébytná složka ve společenském životě.²⁵

Kinosály se stavěly zejména v suterénu budov. Pro zlepšení viditelnosti na plátno se začaly stavět kinosály se zešíkmenou či stupňovitou podlahou. Sedadla byla z bezpečnostních důvodů na pevně přišroubovaná. Podobně jako v divadelních sálech bývaly po stranách lodžie či balkony. Zřizování bočních balkonů bylo však nesmyslné, jelikož boční pohledy na plátno jsou zvláště nevýhodné.²⁶ Po obou stranách kinosálu se stavěly prostorné chodby se speciálním nouzovým osvětlením, aby bylo možné v případě potřeby kino rychle evakuovat. Protože byly filmy vysoce hořlavé, musela být provedena další technická opatření.

Postupem času se zvětšovala promítací plocha, bylo vytvořeno širokouhlé plátno a později pak plátno pro promítání 70mm filmů s prostorovým zvukem. Zlepšovala se i akustika sálů, začal se využívat materiál pohlcující zvuk, jako např. heraklitové desky.

Součástí vybavení kina byly pokladny, toalety a pulty s občerstvením. Jedinečná atmosféra kin byla dotvářena detaily, jako jsou světelné efekty, nasvícení zatažené opony, gong oznamující divákům začátek projekce, postupné stmívání sálu, reklamní diapozitivy apod. A tak kina začala patřit k neodmyslitelné součásti společenského života.

---

²⁴ HILMERA, Jiří. Stavební historie pražských kinosálů. *Illuminace*. 1998, roč. 10, číslo 1, s. 119.

²⁵ HILMERA, Jiří. Stavební historie pražských kinosálů. *Illuminace*. 1998, roč. 10, číslo 1, s. 126.

²⁶ HILMERA, Jiří. Stavební historie pražských kinosálů. *Illuminace*. 1998, roč. 10, číslo 1, s. 126

Porevoluční vývoj ve třech časových úsecích

Po sametové revoluci v roce 1989 se stala organizace sítě kin zásadním problémem. Celková změna společnosti, kdy byla zrušena vedoucí úloha Komunistické strany Československa, byly vypsaný svobodné volby, nastolena nová vláda a oddělena státní správa od místní samosprávy, vedla k zásadní proměně infrastruktury kin. Okresní správy kin se rozpadly a kina se vrátila obecním úřadům, několik kin bylo záhy privatizováno. Některá byla restituována, bohužel se však stávalo, že nový majitel chtěl raději využít objekt k výhodnějším účelům. Po revoluci se provozování kina ukázalo jako příliš nákladné a pro provozovatele tedy nevýdělečné. Dalším důvodem zániku kin v tomto období bylo zvýšení ceny vstupného a pokles počtu diváků (viz graf č. 3 „Návštěvnost a průměrné vstupné v letech 1989-2014“ v podkapitole 4.4 Návštěvnost), na kterou mělo vliv jak zvýšení ceny vstupenky, tak půjčovny VHS, DVD a již také pirátské šíření kopií filmů. Počet kin se radikálně zmenšoval a jejich hospodaření rozhodně nepomohlo rozšíření vícesálových kin, později multiplexů.²⁷

Ve velkém množství vznikaly v devadesátých letech nové společnosti sdružující kina a podporující českou kinematografii. Koncem roku 1989 byl založen *Mezinárodní odborový svaz pracovníků v kinematografii (KINOS)*. Začátkem dalšího roku pak vznikla *Asociace filmových distributorů (AFP)* sdružující kina, správy kin, krajské filmové podniky a *Ústřední půjčovnu filmů (ÚFP)* a která se o pár let později změnila na sdružení *Svaz kin ČR*, přičemž ÚPF se transformovala na Lucernafilm. V roce 1992 byla založena *Unie filmových distributorů* a z původního *Československého filmového ústavu* vznikl *Národní filmový archiv (NFA)* a v roce 1993 pak *Asociace českých filmových klubů*. V roce 1999 byla založena *Asociace provozovatelů kin (APK)*.²⁸

Situaci provozování kin po roce 1989 popsal Aleš Danielis v článku časopisu *Illuminace* „Česká filmová distribuce po roce 1989“, kde vývoj rozdělil do několika časových úseků od roku 1989 do roku 2006. Pro podrobnější analýzu vývoje jednosálových kin v devadesátých letech jsem vycházela právě z časových úseků podle Danielise, přičemž poslední časové období 2000–2006 rozšířím do roku 2015.

---

²⁷ RAITORALOVÁ, Olga. *Analýza návštěvnosti českých kin*. Praha: Akademie múzických umění, 2007. s. 22.

²⁸ RAITORALOVÁ, Olga. *Analýza návštěvnosti českých kin*. Praha: Akademie múzických umění, 2007. s. 23.

1. Porevoluční léta 1990–1993

V prvních porevolučních letech byl zaznamenán nejdynamičtější pokles počtu kin.²⁹ Po rozpadu bylo na okresní správy kin nahlíženo jako na zbytečnou administrativní jednotku a kina byla opět v rukou obecních úřadů, z nichž některá byla privatizována. Objekty v nichž některá kina sídlila, byly restituovány a bylo jen otázkou času, jak s nimi noví majitelé naloží. V roce 1989 stále platil již zmiňovaný Benešův dekret, který se týkal znárodnění kin. Noví vlastníci objektů, ve kterých kina byla zřízena, museli pak jeho provoz zachovat na nejméně deset let, pokud se provozovatel nerozhodl sám ukončit činnost. Kina také mohla být prodávána soukromým majitelům. V Praze se stal prvním soukromým provozovatelem kina Ladislav Janšík z Vlašimi, který jej provozoval od roku 1990.³⁰

Zákonem č. 241/1992 Sb. byl pak zřízen *Státní fond ČR pro podporu a rozvoj české kinematografie*, jenž měl na hranou, ale i dokumentární a animovanou tvorbu přispívat. Jeho hlavními zdroji se stal a dosud je korunový příplatek ke vstupnému v kinech a příjmy z obchodního využití českých filmů z let 1965 až 1990. Zdroje Fondu se při prudce klesající návštěvnosti kin a stagnujících výnosech z obchodního využití starších snímků ukázaly jako nedostačující a pokryly maximální desetinu nákladů na výrobu filmů.

V těchto letech se snížila návštěvnost o 6,5 milionů diváků a cena vstupenky vzrostla o 3 Kčs. I přes pokles diváků tržby stouply. Ke konci roku 1993 se počet diváků snížil o dalších 10 milionů, ale vstupné se navýšilo o 6 Kč. Tržby se tedy nijak zásadně nezměnily.³¹

V grafu č. 2 vidíme, že v období do roku 1993 zaniklo v Praze 12 kin, z nichž dvě se nacházela na Praze 1. Jednalo se o biografy Letka a Jalta.

---

²⁹ DANIELIS, Aleš. Česká filmová distribuce po roce 1989. *Illuminace*. 2007, r. 19, č. 1, s. 67.

³⁰ DANIELIS, Aleš. Česká filmová distribuce po roce 1989. *Illuminace*. 2007, r. 19, č. 1, s. 67.

³¹ DANIELIS, Aleš. Česká filmová distribuce po roce 1989. *Illuminace*. 2007, r. 19, č. 1, s. 68.

2. Porevoluční léta 1994–1999

Období mezi lety 1994 a 1999 je podle Danielise pokládáno za jedno z nejdramatičtějších období české kinematografie. V tomto období byl zaznamenán největší pokles návštěvnosti, tržeb, ale i distribuce českých filmů.³² Období privatizace kin pokračovalo a některá kina byla předána do pronájmu soukromým společnostem. První privátní společností bylo *Multikino 93 spol. s.r.o.* provozující kino Lucerna od roku 1993, dále *Medea Kultur s.r.o.* provozující kino Blaník též od roku 1993, *Union Film s.r.o.* provozující kino Světozor od roku 1994 a jako poslední *Broadway City s.r.o.* provozující kino Sevastopol od roku 1996.

V roce 1996 byla dokončena privatizace Filmového podniku hl. města Prahy, který pokračoval v rámci Hlavního města Prahy ve své činnosti jako příspěvková organizace. „Filmový podnik hl. města Prahy nadále provozoval 12 kin (*Aero, Atlas, Illusion, Kotva, Libuše, Mír, Morava, Praha, Sigma, Sparta, Zvon, Zvonková*), ale jejich počet každým rokem klesal (roku 1997 deset kin, 1998 osm, až konečně roku 2000 pouze šest kin).“ V roce 2001 Filmový podnik spravoval poslední 3 kina (*Illusion, Morava a Sigma*), jejichž provoz byl ukončen k 27. červnu 2001. Filmový podnik hlavního města Prahy byl poté zrušen k 31. prosinci 2001.³³

V roce 1996 také došlo k nejpodstatnější události těchto let - příchodu vícesálových kin, za kterou stojí společnosti *Kino 2005*, která po rekonstrukci kulturního centra Galaxie na Jižním městě otevřela 4. dubna 1996 první multikino ve střední Evropě.³⁴ Konkurencí nových provozovatelů na trhu se budu hlouběji zabývat v následující kapitole. Co se týče proměny v infrastruktuře kin, k největším změnám došlo na Václavském náměstí, kde ukončila činnost kina *Pasáž, Juliš, Alfa* a v jeho blízkém okolí pak *Sevastopol*. Z patnácti zbylých jednosálových kin na Praze 1 jich zaniklo dalších pět.

V následujícím grafu je zaznamenán pokles jednosálových kin v Praze v porovnání s poklesem kin na Praze 1 v letech 1990 až 2006.³⁵

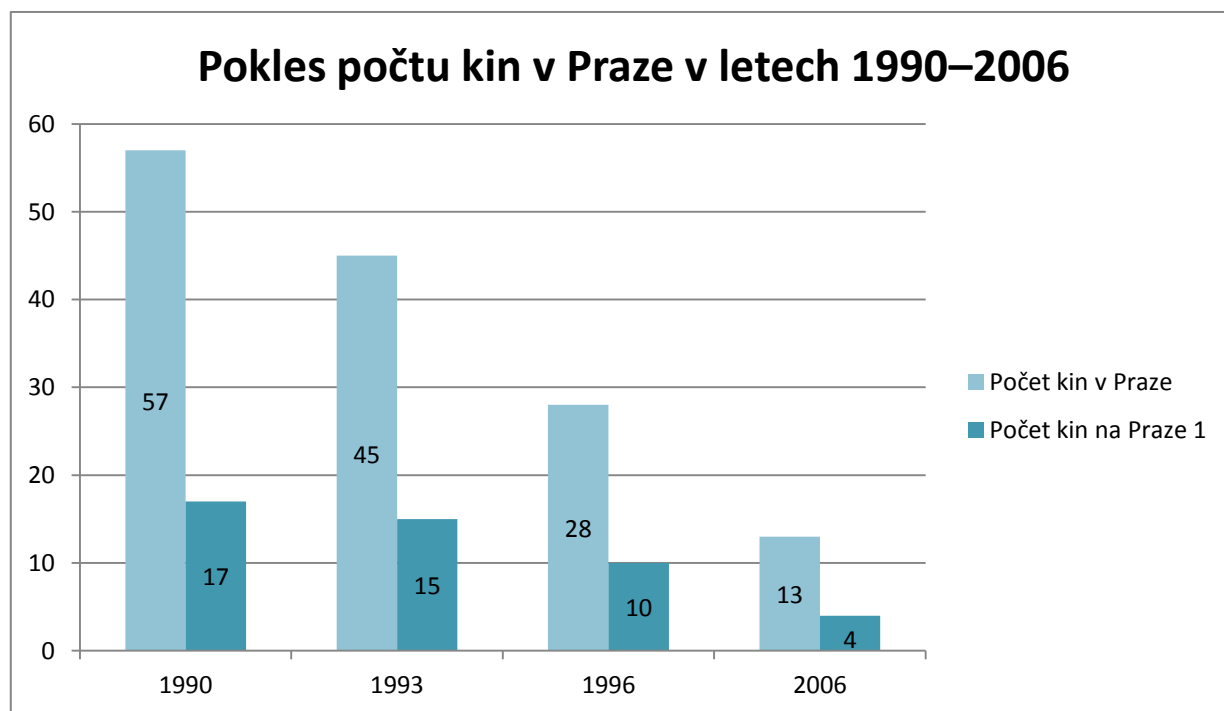
³² DANIELIS, Aleš. Česká filmová distribuce po roce 1989. *Iluminace*. 2007, r. 19, č. 1, s. 78.

³³ DAMOVÁ, Zora. *Filmový podnik hl. města Prahy*. Praha, 2012, s. 3. Archiv hlavního města Prahy [online]. [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.ahmp.cz/index.html?mid=80&wstyle=0&page=%27%27>

³⁴ DANIELIS, Aleš. Česká filmová distribuce po roce 1989. *Iluminace*. 2007, r. 19, č. 1, s. 77.

³⁵ M. ČVANČARA - J. ČVANČARA. *Zaniklý svět stříbrných pláten: po stopách pražských biografů*. Praha. Academia Praha, 2011. s. 192.

Graf 2: Pokles počtu kin v Praze v letech 1990–2006

3. Nástup nového tisíciletí

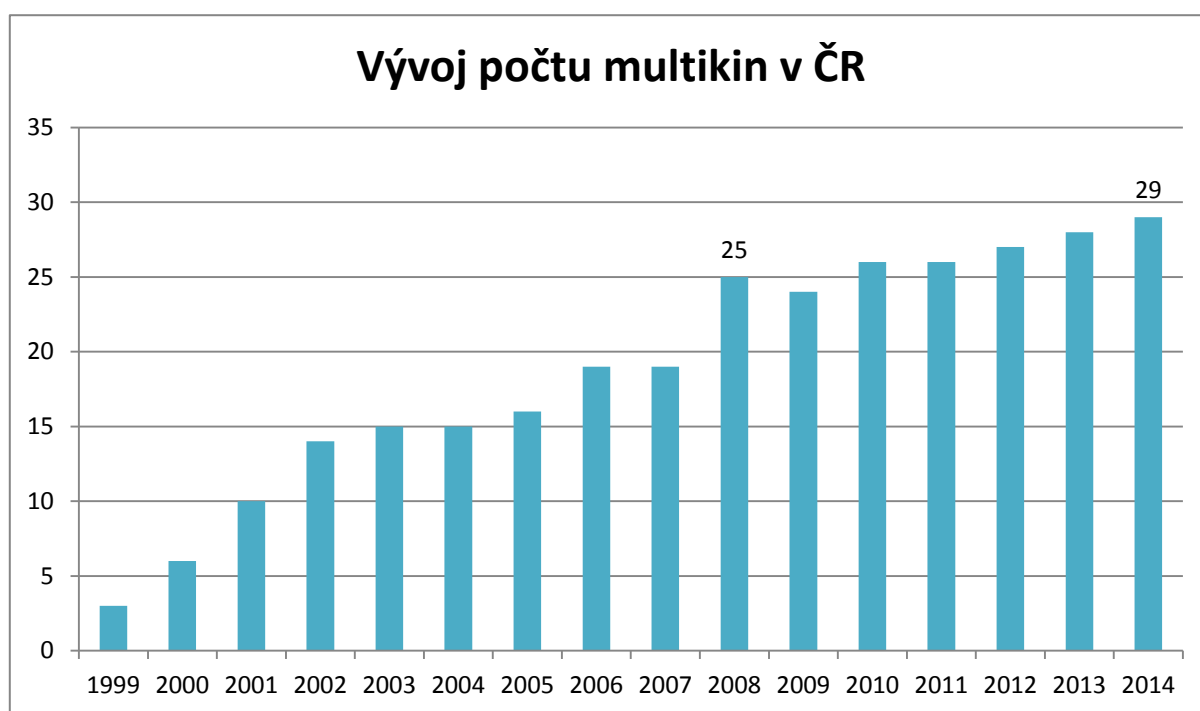
Přelom milénia byl dalším zlomem pro provozování klasických jednosálových kin. Do České republiky začaly pronikat moderní multiplexy, které na sebe soustředily zájem filmových distributorů. Dalším faktorem nového milénia, a to velmi zásadním, ovlivňující provoz jednosálových kin, byla digitalizace kin a šíření nelegálních kopií. Docházelo také ke změnám trávení volného času, lidé raději věnovali čas sportu, nastupujícímu internetu anebo dali přednost tzv. domácímu kinu.

3.1. Konkurence v podobě multiplexů

Příchod nové éry multikin se stal zlomovým bodem pro klasická kina, která v jejich blízkosti významně neprosperovala. Jejich návštěvnost, stejně tak tržby poklesly a některá kina, která se již po revoluci ocitla na pokraji zániku, musela ukončit svůj provoz. Vstup nových provozovatelů na trh donutil konkurenci také začít vylepšovat opotřeбенý stav kin. Ne všude se ale našli investoři, ochotní investovat do rekonstrukcí. Provozovatelé klasických kin se snažili o zkvalitnění zvuku a obrazu, ale i o celkovou pohodlnost při sledování filmu. Pro mnohé z návštěvníků tedy nebyla nejdůležitější samotná návštěva kina za účelem zhlédnutí filmu, ale využívání souvisejících služeb. V návštěvě multiplexu spatřovali spoustu výhod,

jako například široký výběr titulů, jejich časté opakování, kvalitu projekce a hlavně komfort v sále, kam si mohou přinést svůj oblíbený "kyblík" s popcornem. Expanze multikin začala v roce 1999 otevřením centra Olympia na jižním okraji Brna v Modřicích, a poté se začala rozšiřovat v Praze a ostatních městech.³⁶ Jejich vývoj můžeme vidět v grafu č. 3.³⁷

Graf č. 3: Vývoj počtu multikin v ČR

S příchodem multikin se změnil i obchodní přístup ke kinům. Provozovatelé multiplexů, jakožto podnikatelé, se zaměřovali na zisk, kdežto jednosálová kina patřila k nevýdělečným subjektům, odkázaných na dotace. Někteří provozovatelé se snažili vyrovnat s konkurencí nabídkou kvalitního a specifického programu, kterou multikina nenabízela. Proto se jako protipól ke komerčně orientovaným multikinům začalo prosazovat několik alternativních kin, která jako jediná svým programem dokázala multikinům konkurovat. Mezi taková kina v Praze patří například Aero, Světozor, Evald, Ponrepo a Mat. Tato čtyři alternativní kina vytvořila v roce 2005 sdružení OSA 9 pro nekomerční artový film domácí i světové produkce. Cílem projektu je uvádět kvalitní filmy v premiérových týdnech a udržet je co nejdéle na plátnech

³⁶ Lidé a společnost: Kultura v regionálním pohledu. Český statistický úřad. 2011 [Online] c2011, [cit. 2015-04-24]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ci/kultura-v-regionalnim-pohledu-2010-58e24daphf>

³⁷ Unie filmových distributorů. [Online] c2010, [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.ufd.cz/clanky/zakladni-statistiky-multikin>

kin. Jelikož se všechna tato kina nacházejí na trase tramvaje číslo 9, je sdružení pojmenováno jako OSA 9.³⁸

V dnešní době se ale i některá multikina chtějí vymezit od ostatních provozovatelů multikin nalákáním náročnějších diváků na nabídku artových filmů. Například Cinestar Anděl, Cinema City Slovanský dům a Cinema City Nový Smíchov se zapojují do artových projektů. V době nedostatku komerčních trháků nabízejí i artové filmy a také poskytují prostory filmovým festivalům. Cinestar Anděl se tak stal tradičním pořadatelem Febiofestu.

Nutno podotknout, že v USA a v některých evropských metropolích, jako např. v Londýně, existují i multikina orientovaná pouze na alternativní program, která se blockbusterům záměrně vyhýbají.

Multikina byla také zvýhodněná po finanční stránce. Distributorům odváděla nižší procento ze zisku než klasická kina, a to 30–40 %. Klasická kina odvádějí 50 % z čistých tržeb, to jsou hrubé tržby očištěné o DPH, poplatek 1 % do Státního fondu kinematografie a o odvod OSA nebo DILIA, jehož výše jsou různé v závislosti na záznamu. Multikina si tyto podmínky vyjednala díky jejich vysokým ziskům a větším počtem promítaných filmů, a tak je to pro distributory stále výhodné.³⁹ V současnosti zajišťuje kinodistribuci v České republice zhruba 25 distributorských společností, a to např. Bontonfilm, Falcon, Cinemart, Aerofilms, Intersonic, Bioscop apod., které jsou sdruženy v Unii filmových distributorů.

Nedá se jednoznačně říci, že multikina mohou za zánik tolika klasických kin. Příchod multikin měl pro provozovatele klasických kin i pozitivní vliv. V porevolučním období měla většina klasických kin finanční potíže a bylo jen otázkou času, kdy bude jejich provoz ukončen. Vstup multikin na český trh vyvolal sice obrovskou vlnu zániku tradičních kin, ale na druhou stranu přiměl jejich provozovatele investovat do modernizace, zkvalitnění služeb a také rozšířit nabídku alternativních filmů.

Díky rozvoji multiplexů opět stoupla návštěvnost a na chvíli se tak stabilizoval zájem návštěvníků o projekci. V období od roku 2000 do roku 2006 vznikla všechna multikina v Praze. Největším průkopníkem byla společnost *Ster Century*, která v České republice

---

³⁸ OSA 9 [online] c2007, [cit. 2015-02-04]. Dostupné z: <http://www.osa9.cz/>

³⁹ Koncepce podpory a rozvoje české kinematografie a filmového průmyslu 2011 - 2016. Ministerstvo kultury ČR [online]. 2010. s. 26. [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://www.proculture.cz/cultureinfo/kulturni-politika-v-cr/koncepce-podpory-a-rozvoje-ceske-kinematografie-a-filmoveho-prumyslu-2010-2016-2423.html>

provozovala 5 multiplexů, z nichž se tři nacházejí v Praze dodnes. Jedná se o Park Hostivař, Slovanský dům a Nový Smíchov.⁴⁰ V roce 2002 odkoupila všechna multikina Ster Century společnost *Palace Cinemas* a v roce 2011 převzala multikina společnost *Cinema City*.

3.2. Digitalizace kin v ČR

Vzhledem k tomu, že se digitalizace týkala všech kin v České republice, byl Ministerstvem kultury vytvořen dokument „*Digitalizace kin v ČR – Informace o přechodu na digitální projekci obrazu a zvuku*“. Dokument definuje základní východiska a směry řešení přechodu na digitální projekce obrazu a zvuku, doporučuje základní rámec podmínek podpory, podává detailní popis toho, co digitalizace kin znamená.⁴¹ Z dokumentu vyplývá, že finanční podpora bude směřována spíše k menším kinům tak, aby si udržela svoji životaschopnost v konkurenci s multiplexy.

Digitalizace filmových projekcí byla pro pražská klasická kina výhodou, neboť jim umožnila stažení filmu z počítačové databáze, kdykoliv bude potřeba. Například Bio Oko, Světozor a Aero mají po přechodu na digitalizovanou projekci kvalitnější technickou výbavu než většina multiplexových sálů. Jediným kinem v Praze, které neprošlo digitalizací a stále ještě promítá z filmových kopií je Bio Ponrepo. Jedná se o kino Národního filmového archivu, kde se promítají filmy především z jeho vlastních sbírek.⁴² V ostatních krajích je však digitalizace velkým strašákem, neboť se v nejbližší době předpokládá konec výroby 35mm filmů a digitální projektory jsou příliš drahé. Digitalizace stojí zhruba 3 000 000 Kč, klasické kinosály jsou tedy závislé hlavně na podpoře krajů.⁴³

Dle Asociace provozovatelů kin se v loňském roce investovaly miliony korun do vybavení kin a zejména jejich digitalizace. V současné době je technická úroveň jednosálových kin a multikin vyrovnaná, nicméně v budoucnu čekají kina další investice, tentokrát do zvukové technologie. Podle ředitele Aerofilms Iva Anderleho je pro udržení jednosálového kina zásadní udržet si

---

⁴⁰ DANIELIS, Aleš. Česká filmová distribuce po roce 1989. *Iluminace*. 2007, r. 19, č. 1, s. 81.

⁴¹ Digitalizace kin v ČR: Informace o přechodu na digitální projekci obrazu a zvuku. In *Přechod na digitální projekce obrazu a zvuku - digitalizace kin* [online]. [s. 6]: Ministerstvo kultury, 2009 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z WWW:<<http://www.mkcr.cz/cz/tiskovy-servis/prechod-na-digitalni-projekce-obrazu-a-zvuku---digitalizace-kin-21417/>>

⁴² Kino Ponrepo [online]. c2015 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://nfa.cz/cz/kino-ponrepo/kino-a-kontaky/>

⁴³ ZÁLESKÝ, Petr. www.idnes.cz. [Online]. 2012,28. ledna. [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: http://hradec.idnes.cz/digitalizace-strasi-mala-kina-bud-sezenou-penize-nebo-je-s-nimi-amen-1fh-/hradec-zpravy.aspx?c=A120125_1721942_hradec-zpravy_mav.

loajalitu svých diváků tím, že budou tvořit programovou skladbu odpovídající jejich potřebám, udrží vysokou kvalitu obrazu a zvuku, a stejně tak budou komunikovat s diváky.⁴⁴

3.3. Pirátské kopie filmů

S nástupem 21. století se společně s rozvojem digitálních technologií rozšířila problematika šíření pirátských kopií filmů. Pirátstvím rozumíme jakékoliv neoprávněné užití autorského díla a ostatních předmětů ochrany podle práv souvisejících s právem autorským.⁴⁵ Za nelegální je považováno kopírování či šíření kopií filmových děl, zpřístupňování filmů na internetu a pořizování záznamu filmu kamerou v kině. Všechny tyto aktivity jsou protizákonné, nicméně masově porušované. V České republice se snaží problému zamezit *Česká protipirátská unie* (ČPU), založená v roce 1992. ČPU zaznamenala největší nárůst pirátství s příchodem 21. století, kdy se z 10% v roce 2000 dostalo šíření nelegálních kopií až na 55 % v roce 2010.⁴⁶ Šíření nelegálních kopií a distribuce filmu na internetu je dnes velkým problémem ovlivňující návštěvnost kin, ale i filmové produkce, kteří přicházejí o zisky.

---

⁴⁴ KÜTNER, Dušan. *Malá kina chytla díky digitalizaci druhý dech*. [Online]. 2015, 6. února [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/byznys/obchod-a-sluzby/mala-kina-chytla-diky-digitalizaci-druhy-dech-1160187>

⁴⁵ Česká protipirátská unie. [online] [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.cpuofilm.cz/piracy.html>

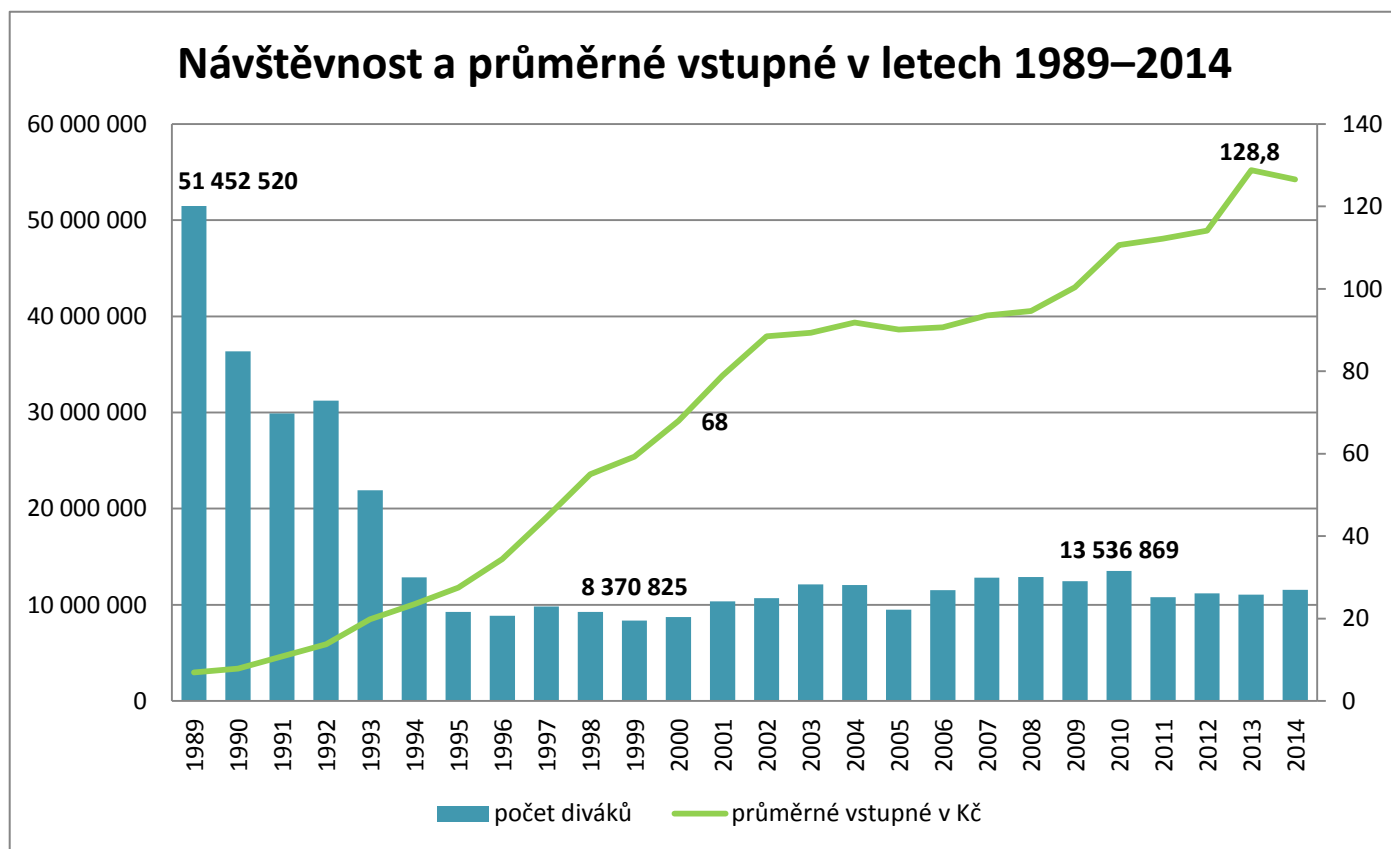
⁴⁶ Statistika: Vývoj úrovně audiovizuálního pirátství [online] [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.cpuofilm.cz/prehled.html>

3.4. Návštěvnost kin

Všechny výše uvedené faktory ovlivňující provoz jednosálových kin, jako jsou privatizace a restituce, příchod nové konkurence multikin, digitalizace, šíření nelegálních kopií, ale i celková proměna životního stylu a trávení volného času, měly velký podíl na klesající návštěvnosti kin.

Tento faktor je pro provozovatele kina zcela zásadní, bez diváků a bez prodaných lístků jsou kina nevýdělečná a jejich provoz tak postrádá smysl. V tržní ekonomice na principu volného trhu je vše závislé na vztahu mezi výrobcem a spotřebitelem, tedy mezi provozovatelem kina či filmovým výrobcem a divákem. Provozovatelé kin zlepšovali jejich prostředí a vymýšleli nové marketingové strategie, aby dosáhli co největších tržeb zvýšením počtu návštěvníků právě jejich kina a porazili tak konkurenci. V grafu č. 4 vidíme postupný pokles diváků a na něm závislejší zvyšující se průměrné vstupné od roku 1989.⁴⁷

Graf č. 4: Návštěvnost a průměrné vstupné v letech 1989-2014

⁴⁷ Unie filmových distributorů. [Online] c2010 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.ufd.cz/clanky/ceska-republika-zakladni-udaje-o-filmovem-trhu>

V roce 1989, s mírným uvolněním cenzury, návštěvnost českých kin dosáhla maximálního počtu ve sledovaném období, a to 51,4 milionů diváku. Poté se na trhu objevili velcí konkurenti, kteří v následujících letech oslabili návštěvnost - v roce 1993 začala vysílat Česká televize⁴⁸, lidé dali přednost sledování necenzurovaného vysílání, a v roce 1994 pak zahájila činnost první soukromá televize Nova, která brzy začala disponovat vysíláním nových amerických filmů. Tak během pěti let počet diváků poklesl na polovinu.

V roce 1999 byla návštěvnost na pouhých 8,37 milionech diváků, což byl historicky nejmenší počet diváků. S počátkem nového milénia se pokles stabilizoval a v roce 2010 se návštěvnost vyšplhala na 13,5 milionů diváků.

S klesající návštěvností bylo potřeba zvyšovat vstupné, aby kino dosáhlo alespoň potřebných tržeb na udržení kina v provozu. Zatímco v roce 1989 průměrné vstupné do kina stálo 6,9 Kčs, v roce 2000 už divák zaplatil 68 Kč. Zvyšující vstupné odradilo ještě více diváků, kteří raději dali přednost jiné volnočasové aktivitě, nebo zůstali doma u svých televizorů. V dalších letech to nebylo o nic lepší a v roce 2013 se průměrná cena vstupného vyšplhala až na 128,8 Kč.⁴⁹ Růst cen vstupného v grafu č. 4 se zdá být na první pohled velmi prudký, nutno však zmínit, že do roku 1989 byla cena vstupenky centrálně regulována státem a cena neodpovídala skutečně vynaloženým nákladům. V novém tisíciletí si už výši vstupného určovala kina sama. Prudký nárůst cen také souvisí s růstem mezd.⁵⁰ Po návratu k funkčnímu tržnímu prostředí a reálným ekonomickým vztahům prošla cena vstupenky více než desetinásobným nárůstem. *„Tento trend dále pokračuje a dá se předpokládat i do budoucna. Jeho „tahounem“ jsou především multikina, která za mnohem vyšší cenu lístku, než bychom našli v kinosálech menších měst, nabízejí nadstandardní vybavení a služby, přednostní uvádění premiér a časté nasazování velkofilmů.“*⁵¹ V případě návštěvy multiplexu a ještě k tomu 3D projekce, je cena více než dvojnásobná (224 Kč za osobu)⁵² oproti klasickým kinům.

---

⁴⁸ z původní Československé televize vysílající od roku 1953

⁴⁹ od 1. 1. 2013 UFD vykazuje průměrnou cenu vstupenky a celkovou tržbu včetně platné sazby DPH a poplatku z kinematografického představení

⁵⁰ Český statistický úřad. [Online] [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/filmova_produkce_v_cr_v_roce_2009

⁵¹ Český statistický úřad. [Online] [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/filmova_produkce_v_cr_v_roce_2009

⁵² Cinema City. [Online] [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://cinemacity.cz/NovySmichov>

3.5. Jednosálová kina vs. multikina v posledních letech

Po rychlém vzestupu multikin s nástupem nového tisíciletí přestalo v Praze v roce 2008 promítat první multikino kvůli slabé návštěvnosti, a to Cinema City Novodvorská. Přestože návštěvnost multikin poklesla a obsazenost sedadel v desetisálových multiplexech prořídla, český trh multikin má stále největší podíl jak na celkové návštěvnosti, tak na tržbách (viz příloha č. 4).⁵³

Přes celkový pokles návštěvnosti v České republice v roce 2011 až o 20 %, pražská artová kina zaznamenala téměř stejný nárůst. Multikina se sice pyšnila svým technickým pokrokem, ale bohužel už nezbylo na pokrok kvalitního filmového repertoáru, který by uspokojil náročné diváky. Řadu návštěvníků tedy odradila kvalita promítaných filmů.

V dnešní době si již diváci vybírají, který film zhlédnout v klasickém kině a který v multiplexu, kam raději zavítají na akční velko filmy plné digitálních efektů. Multikino je dnes stále viděno jako mainstreamové a komerční prostředí, ve kterém si určitá skupina návštěvníků, upřednostňující jednosálová kina, nedokáže film vychutnat. Mezi poslední jednosálová kina v Praze, která jsou však dodnes hojně navštěvována a velmi oblíbená, patří:

1. Kino Lucerna na Praze 1
2. Kino Světozor na Praze 1
3. Bio Ponrepo na Praze 1
4. Komorní kino Evald na Praze 1
5. Kino Mat na Praze 2
6. Kino Aero na Praze 4
7. Modřanský biograf na Praze 4
8. Kino Ořechovka na Praze 6
9. Bio Oko na Praze 7
10. Kino Atlas na Praze 8
11. Kino Beseda, Praha – Klánovice

---

⁵³ Unie filmových distributorů. [Online] c2010, [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.ufd.cz/clanky/zakladni-statistiky-multikin>

Zaniklé biografy na Praze 1 po roce 1989

Jak jsem již zmiňovala, na Praze 1 existovalo v průběhu 20. století 47 klasických kin, z nichž zbylo pouze 5. Zaniklo jich tedy 42, z čehož právě 12 kin zaniklo po roce 1989. Jaké byly důvody zániku jednotlivých kin a jaké využití mají objekty kin dnes, bude popsáno v následujících podkapitolách jednotlivých kin. Jednotlivá kina budou zařazena do časových období, ve kterých zanikla. Časová období budou mít návaznost na dělení těchto etap podle Aleše Danielise, jak bylo již popsáno v teoretické část. Historická fakta daných kin jsem čerpala převážně z knihy bratrů Čvančarů a z článků časopisu *Iluminace* psaných Jiřím Hilmerou. Novodobější informace o situaci jednosálových kin v posledních dvaceti letech jsem získávala z internetových stránek jednotlivých objektů, které nahradily bývalý kinosál či z časopisu *Cinema*, kam v letech 2010 a 2011 přispíval Robert Pavelka se svými články o putování po pražských biografech.

V následující tabulce je uveden stručný přehled zaniklých biografů na Praze 1 po roce 1989 s jejich původními i pozdějšími názvy, dobou provozu kina a jejich dnešní funkcí.

Tabulka č. 1: Zaniklé biografy na Praze 1 po roce 1989

Název kina	Lokace	Provoz	Využití dnes
Biograf Kotva	Náměstí Republiky 655/8	1929–2003	Casino Admiral
Biograf Broadway (Na příkopě, Sevastopol)	Na příkopě 988/31	1925–1998	Divadlo Broadway
Biograf Pasáž	Václavské náměstí 840/5	1913–1995	Hotel Ambassador
Bio Praha	Václavské náměstí 834/17	1928–2001	obchodní palác Van Graaf
Biograf Avion (Letka)	Václavské náměstí 820/41	1926–1991	Palác knih Luxor
Biograf Národ (Jalta)	Václavské náměstí 819/43	1930–1991	Divadlo Palace Theatre
Biograf Blaník	Václavské náměstí 802/56	1929–2007	Divadlo Studio DVA
Biograf Hvězda	Václavské náměstí 794/38	1926–2004	A3 sport
Biograf Alfa	Václavské náměstí 785/28	1929–1994	nevyužito
Biograf Juliš (Paříž)	Václavské náměstí 782/22	1926–1994	Fitness Wolrd Class
Biograf Perštýn	Na Perštýně 359/6	1921–2006	budova Všeobecné zdravotní pojišťovny, Divadlo Perštýn
Malostranské kino 64 - U Hradeb	Mostecká 273/21	1964–2002	nevyužito

1. porevoluční období 1989–1993

○ Jalta

Kino Jalta, s původním názvem Národ, zahájilo svůj provoz 7. února 1930 v paláci Národ na Václavském náměstí 43. O rok později bylo přejmenováno na Gaumont, o dalších 5 let později na Apollo, o další 2 roky na Amerika a v roce 1948 se konečně dostáváme k pojmenování Jalta. Biograf Jalta se střídal v rukou několika vlastníků. V pasáži Národ sídlily také filmové společnosti a od roku 1937 výrobní Československého filmového týdeníku. V roce 1935 ve skladu společnosti Dafa-film vzplanuly celuloidové pásy a vznikl požár. Další větší požár vznikl v květnu 1945, který začal v sousedním domě a způsobil detonace skladů dvou filmových výroben. Následky byly hned odstraněny a na místě zničeného domu byl v roce 1958 postaven hotel Jalta.

Po listopadových změnách bylo umožněno v přidruženém sále kina provozovat kinokavárnu, nicméně tím kino nebylo zachráněno. Kino promítalo naposledy v roce 1991 a poté zde nechal Miloslav Šimek založit Divadlo Jiřího Grossmanna, které se nějakou dobu udrželo, ale již roku 2006, po rozsáhlé rekonstrukci, ho vystřídalo Divadlo Palace Theatre.⁵⁴

○ Letka

Kino s původním názvem Avion bylo zavedeno v roce 1926. Budova se nacházela hned vedle kina Jalty a jejich osudy jsou velmi podobné. Letka nevydržela nátlak polistopadových změn v roce 1989 a zanikla též roku 1991. V roce 2002 byl v paláci Avion otevřen Palác knih Luxor.⁵⁵

---

⁵⁴ M. ČVANČARA - J. ČVANČARA. *Zaniklý svět stříbrných pláten: po stopách pražských biografů*. Praha. Academia Praha, 2011. s. 65.

⁵⁵ M. ČVANČARA - J. ČVANČARA. *Zaniklý svět stříbrných pláten: po stopách pražských biografů*. Praha. Academia Praha, 2011. s. 64.

2. porevoluční období 1994–1999

○ Sevastopol

Kino bylo otevřeno v roce 1938 jako kino Broadway v pražském funkcionalistickém paláci Sevastopol na adrese Na příkopě 31. Objekt byl roku 1994 Ministerstvem kultury prohlášen kulturní památkou.⁵⁶ Měsíc po slavnostním otevření bylo kino přejmenováno na kino Na příkopě. Po německé okupaci bylo Národním fašistickým táborem v Praze vydáno prohlášení o nutném dozoru a pořízení některých filmových půjčoven, ateliérů a biografů, do kterého spadalo i kino Na příkopě. V roce 1940 přešlo kino do rukou berlínského koncernu Ufa-Film s.r.o. a bylo přejmenováno na UFA-Viktoria, které promítalo nejnovější novinky z říšské produkce a to bez českých podtitulků. Po válce UFA-Viktoria zanikla a kino fungovalo pod novým názvem Sevastopol. V 80. letech byl Sevastopol, společně s kiny Alfa a Blaník, nejnavštěvovanějším biografem v Praze.⁵⁷

Ke konci 80. let prošla budova náročnou rekonstrukcí. Provoz kina byl obnoven v roce 1996 s názvem Cinema Broadway a kino bylo nově vybaveno širokoúhlým plátnem a zvukovým systémem Sony Dynamic Digital Sound. Po sporech mezi provozovatelem kina Broadway City a nájemcem budovy, společností M.I.C.C., bylo v roce 1998 kino uzavřeno. Po třech letech, kdy objekt chátral, si prostory pronajala společnost Divadlo Broadway, a.s. a bývalé kino zrekonstruovala na třípodlažní, moderní Divadlo Broadway.⁵⁸

○ Alfa

Biograf Alfa byl slavnostně otevřen v roce 1929, v konstruktivistickém paláci Alfa, v dnešním paláci U Stýblů na Václavském náměstí. Stejně jako kino Sevastopol byla Alfa po německé okupaci v roce 1940 převzata berlínským koncernem Ufa-Film s.r.o. a biograf byl přejmenován na UFA-Alfa. Po válce se opět vrátilo k původnímu názvu a kino dále prosperovalo. Dokonce i zde bylo v roce 1989 zavedeno první Dolby Stereo v Praze. Jedno z nejúspěšnějších kin v Praze však po několikanásobné rekonstrukci zprivatizované budovy v roce 1994 ukončilo činnost.

---

⁵⁶ NPÚ. *památkový fond*. [online] Dostupné z:

<http://monumnet.npu.cz/pamfond/list.php?IdReg=121058&oKodOk=1100&Uz=B&PrirUbytOd=03.05.1958&PrirUbytDo=17.03.2015&Limit=25>

⁵⁷ M. ČVANČARA - J. ČVANČARA. *Zaniklý svět stříbrných pláten: po stopách pražských biografů*. Praha. Academia Praha, 2011. s. 46.

⁵⁸ Divadlo Broadway. [online] [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.divadlo-broadway.cz/historie>

V současné době probíhá v paláci U Stýblů rozsáhlá rekonstrukce, která je prováděna tak, aby byl v plné míře zachován obchodní a zábavní ráz paláce z doby realizace. V suterénu, kde se nacházely dva sály (divadelní sál a kinosál), vzniknou nové zábavní a kulturní podniky. Je plánována výstavba víceúčelového sálu s kapacitou 500 osob a music baru pro 250 osob.⁵⁹

- Juliš

Kino Juliš vzniklo v roce 1926 na Václavském náměstí, v prostorách hotelu Juliš. Za druhé světové války byl biograf zabrán nacisty a přejmenován na kino Paříž. Již při rekonstrukci v osmdesátých letech nebyla budoucnost biografu jasná, a tak se staly listopadové události v roce 1989 rozhodujícími. Chátrající hotel Juliš s kinosálem byl navrácen původnímu majiteli, avšak s rozebraným mobiliářem celého hotelu a vybouraným podzemím. Nový majitel neměl dostatek peněz na rozsáhlejší rekonstrukci a rozhodl se hotel prodat. Mezi lety 1998 až 2003 proběhla rozsáhlá rekonstrukce celé budovy a ta začala opět sloužit veřejnosti, bohužel už bez kinosálu.⁶⁰ Místo kinosálu zde dnes můžeme najít fitness centrum World Class.

- Pasáž

Kino Pasáž se nacházelo v dnešním kongresovém sále hotelu Ambassador na Václavském náměstí. Svůj provoz zahájilo ještě jako Passage-Bio v roce 1913. Až do roku 1937 se zde vystřídalo mnoho vlastníků, až se dostal do rukou tehdejšího majitele prvorepublikové produkční firmy Lucernafilm – Miloši Havlovi. Nový majitel počestil název na Pasáž, nicméně během druhé světové války se opět vrátil název Passage. Od roku 1976 se kino začalo potýkat s problémy a v rámci polistopadové privatizace a dohad o výši nájemného dostalo kino Pasáž v roce 1995 výpověď a zaniklo.⁶¹ Dnes jsou prostory kina využívány jako kongresový sál.

---

⁵⁹ Palác U Stýblů. [Online] [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.palacustyblu.cz/index.php?f=256>

⁶⁰ Hotel Juliš. [Online] [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.hoteljulis.cz/cz/ea-hotel-julis/historie>

⁶¹ M. ČVANČARA - J. ČVANČARA. *Zaniklý svět stříbrných pláten: po stopách pražských biografů*. Praha. Academia Praha, 2011. s. 61.

3. období 2000–2015

○ Kotva

Kotva zahájila svůj provoz v roce 1929 na náměstí Republiky v prostorech s velmi bohatým technickým vybavením. Díky pohyblivému jevišti se mohlo proměnit na divadlo, díky železné oponě nad promítacím plátnem by bylo zamezeno rozšíření požáru a zcela unikátním byl jeho odsuvný strop hlediště, kdy v letních měsících byla možnost zhlédnout film pod hvězdnou oblohou. Majitelem Kotvy byl Miloš Havel, který v té době provozoval také Lucernu, Almu, Belveder a Roxy.⁶² Kino nadobro zaniklo v roce 2003, kdy zde již ve spodní části budovy obchodního domu Kotva našlo zázemí Casino a Bingo Admiral provozující společnost Paradise Casino Admiral, a.s.

○ Praha

Biograf Praha nacházející se na Václavském náměstí v bývalém paláci Diamant byl vybudován v roce 1928. Jak už to bývalo, v období po německé okupaci byl název Praha změněn na Praga a po válce se zařadilo do kategorie zkonfiskovaných kin německých. V osmdesátých letech se zde usídlilo Studijní kino Praha, které ve spolupráci s Ústředním výborem Komunistické strany Československa se zaměřovalo „na stranickou, odborářskou a kulturně-politickou výchovnou a vzdělávací činnost“.⁶³ Po roce 1989 poklesl zájem a s ním i návštěvnost, kino nezachránila ani instalace nových promítacích strojů a digitálního zvuku. Kino ukončilo svou činnost v roce 2001. O pět let později celý palác Diamant podlehl demolici a dnes na jeho místě stojí obchodní palác Van Graaf, který byl otevřen v roce 2010.

○ Blaník

S původním názvem Fénix byl ve stejnojmenném paláci na Václavském náměstí v roce 1929 uveden do provozu další biograf. Za dobu jeho fungování se název kina změnil na Blesk, v poněmčené úpravě na Phonix a poté po roce 1945 na Blaník. Biograf Blaník byl jedním z největších a nejnavštěvovanějších kinosálů. Tento statut si zachoval až do druhé poloviny devadesátých let. Poté se začaly rozvíjet spory mezi provozovatelem kina, jímž byl Filmový

---

⁶² M. ČVANČARA - J. ČVANČARA. *Zaniklý svět stříbrných pláten: po stopách pražských biografů*. Praha. Academia Praha, 2011. s. 47.

⁶³ M. ČVANČARA - J. ČVANČARA. *Zaniklý svět stříbrných pláten: po stopách pražských biografů*. Praha. Academia Praha, 2011. s. 62.

podnik hl. města Prahy a majitelem objektu Strojexportem. Biograf byl zprivatizován, prodán a v roce 2003 byl prostor rekolaudován i pro divadelní účely a přeměněn na Divadlo Blaník.⁶⁴ V roce 2013 zde bylo otevřeno nové divadlo Studio DVA, uvádějící divadelní a hudební projekty.⁶⁵

- Hvězda

Dalším úspěšným kinem na Václavském náměstí bylo kino Hvězda, které se nacházelo v pasáži Rokoko a paláci Melantrich. Bylo zde otevřeno v polovině třicátých let. V roce 1939 byl jeho název přejmenován arizátorem na kino Astra, po válce opět vrátil název původní. Od roku 1994 kino vlastnila společnost Multikino 93, která také vlastnila Lucernu a budoucnost kina vypadala tedy pozitivně.

Nevýhodou kina Hvězda byla lokace právě ve dvou domech, proto Multikino 93 muselo platit dva nájem. Společnost postupem času ztrácela zájem o podnikání v oblasti provozování kin, a tak byly prostory kina Hvězda uzavřeny. Poté započala rozsáhlá přestavba paláce Melantrich, byla zbourána celá jeho zadní část a v roce 2004 začal objekt sloužit pro jiné účely. Otevíraly se zde obchody, různá kosmetická studia, kanceláře apod. V místě, kde dříve byla pokladna kina, dnes můžeme nalézt obchod se sportovním oblečením.

- Perštýn

Kino Perštýn má trochu jinou historii než zaniklé biografy po roce 1989, nicméně jsem se ho rozhodla zde uvést, pro jeho roli v průběhu polistopadových událostí v roce 1989. Perštýn byl ještě donedávna v provozu a není tedy vyloučeno, že bude provoz obnoven. Poprvé bylo kino otevřeno v roce 1921 s původním názvem American. V roce 1933 bylo přejmenováno na Perštýn. Na konci čtyřicátých let kino zaniklo a sloužilo jako skladiště národního podniku Sanitas a jako údržbářská a truhlářská dílna. Po listopadových událostech společnost Bontonfim opět obnovila provoz a zřídila víceúčelové klubové kino Perštýn, které bylo slavnostně otevřeno v roce 1996. O deset let později však objekt začala využívat Všeobecná zdravotní pojišťovna. Dnes je v části objektu provozováno Divadlo Perštýn.

---

⁶⁴ M. ČVANČARA - J. ČVANČARA. *Zaniklý svět stříbrných pláten: po stopách pražských biografů*. Praha. Academia Praha, 2011. s. 66.

⁶⁵ Divadlo Studio DVA [Online] c2015. [cit. 2015-03-27] Dostupné z: <http://www.studiodva.cz/chylkova-otevrene-divadlo/>

- U Hradeb

Malostranské kino 64 - U Hradeb bylo uvedeno do provozu v roce 1964. Biograf se nacházel v Mostecké ulici v areálu s názvem „64 U Hradeb“ Jednalo se o první pražské kino se zaměřením na socialistickou kinematografii. Po sametové revoluci přešlo kino v rámci privatizace do rukou akciové společnosti AB Barrandov, která jej v roce 2001 prodala společnosti McDonalds a U hradeb s.r.o.⁶⁶

V roce 2002 zasáhla objekt povodeň, prostory kinosálu byly poškozeny, a tak se začalo jednat o změně jeho účelu. Nový majitel se rozhodl kino zrušit na úkor podzemních garáží.⁶⁷ Majitel předložil návrh Národnímu památkovému ústavu na přestavbu na podzemní garáž s kapacitou 140 míst. Odbor památkové péče Magistrátu následně vydal své rozhodnutí, ve kterém sice zamítl přestavbu, která by byla vidět zvenčí, nicméně povolil přestavbu kina na garáže. Památkový ústav odmítl změnu kulturního účelu na dopravní, která by nejen poškodila objekt, ale i zatížila historické okolí. Odbor památkové péče na celou kauzu reagoval názorem, že změnu účelu mohou posuzovat pouze u prohlášených kulturních památek, což kino není, a změnu by tedy měly posuzovat orgány státní správy na úseku životního prostředí a dopravy.⁶⁸ „Památkový ústav se pak pokusil vyjít investorovi vstříc tak, že s výjimkou garáží a nástavby jednoho z křídel symetrického nízkého nádvoří projekt schválil. V odůvodnění pak za nejlepší označil kulturní využití sálu, přičemž jej však - pochopitelně - nemohl nařídit.“⁶⁹

Dnes se v objektu nachází restaurace rychlého občerstvení McDonalds a prázdné nevyužité prostory kinosálu. O prostory zaniklého kina se v současnosti zajímá Nadační fond Obruč, který by chtěl kino obnovit.⁷⁰

---

⁶⁶ M. ČVANČARA - J. ČVANČARA. *Zaniklý svět stříbrných pláten: po stopách pražských biografů*. Praha. Academia Praha, 2011. s. 98.

⁶⁷ PAVELKA, Robert: Biografy kousek od centra. *Cinema*. 2011. roč. 21, č. 3, s. 61

⁶⁸ BIEGEL, Richard: *Věstník Klubu za starou Prahu*, roč. 34. č. 2/2004

⁶⁹ BIEGEL, Richard: *Věstník Klubu za starou Prahu*, roč. 34. č. 2/2004

⁷⁰ VETEŠKOVÁ, Michaela. *V bývalém pražském kině U Hradeb se možná bude opět promítat*. [Online] 6. srpna 2014. [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/regina/denik/_zprava/v-byvalem-prazskem-kine-u-hradeb-se-mozna-bude-opet-promitat--1382102

Zaniklé biografy Prahy 2 po roce 1989

Na Praze 2 existovalo 17 klasických kin. V porevolučních letech jich zaniklo o něco méně než na Praze 1, a to pouze tři kinosály, jimiž jsou biograf Illusion, Květen a Vyšehrad. Opět zmapuji zaniklá jednosálová kina, budu zkoumat důvody jejich zániku a jaké využití mají objekty kin dnes. V případě zaniklých kin na Praze 2 nebude nutné předchozí dělení na časová období, neboť jde pouze o tři kina.

V následující tabulce je opět uveden stručný přehled zaniklých biografů na Praze 2 po roce 1989 s jejich tehdejšími názvy, dobrou provozu kina a jejich dnešní funkcí.

Tabulka č. 2: Zaniklé biografy po roce 1989

Název kina	Lokace	Provoz	Využití dnes
Biograf Vyšehrad	Trojická 1907/10	1929–1995	P. M. Club
Biograf Květen	Vinohradská 1789/40	1924–2001	Radiopalác - kulturní prostory
Biograf Illusion	Vinohradská 2165/48	1929–2006	klub Palace Illusion

○ Vyšehrad

Vyšehrad, původně Bio Central se nacházel v Trojické ulici v blízkosti Palackého náměstí a byl otevřen v roce 1929. Od poloviny osmdesátých let se kino nacházelo v dlouhodobé rekonstrukci. O deset let později dostalo havarijní průměr a kino bylo nadobro uzavřeno. V podnikatelské nadšení devadesátých let se v roce 1995 v prostorách usídlil Billiard Club. Po povodních v roce 2002 byly prostory poškozeny a musela proběhnout další rekonstrukce. Od roku 2007 se zde nachází hudební klub P.M. cocktail club. V prostorách bývalého patrového kina s půlkruhovým ochozem dodnes můžeme vidět vzhled kinosálu, bohužel už však s odlišným účelem. Ráz bývalého kina zůstal zachován nejen interiérově, občas se zde promítají krátké a instruktážní filmy.⁷¹

⁷¹ PAVELKA, Robert: Biografy kousek od centra. *Cinema*. 2011. roč. 21, č. 3, s. 61.

- Květen

Kino Květen bylo otevřeno v roce 1924 v Radiopaláci na Vinohradské třídě, tehdy ještě jako kino Radio. Při únorovém náletu roku 1945 byla zasažena střecha a horní poschodí paláce, tudíž bylo kino na čas vyřazeno z provozu. V padesátých letech byl provoz opět obnoven již s názvem Květen. Polistopadové události – privatizace, prodej interiéru – vedly roku 2001 k uzavření kina. V prostorách Radiopaláce jsou pořádány společenské či kulturní akce, nicméně zaniklý kinosál se přeměnil na hernu, vlastníci Bingo Radiopalác, a.s.

- Illusion

V roce 1929 byl vybudován Maceškův palác na Vinohradské třídě, ve kterém byl ještě téhož roku uveden do provozu biograf Maceška. Palác nechal vybudovat velký podnikatel Emanuel Maceška. Po znárodnění v roce 1945 připadlo kino Filmovému podniku hl. města Prahy a bylo přejmenováno na Bystricu. V šedesátých letech začalo promítat jako kino archivních filmů a jeho název se změnil na dnes známější Illusion.⁷² V sedmdesátých letech se provozní stala prvorepubliková herečka Zita Kabátová, která na čas kinu zaručila popularitu. Vlivem událostí devadesátých let, kdy klesala návštěvnost a diváci dávali přednost videopůjčovnám a televizím, v roce 2001 kino na chvíli přestalo promítat. Poté se o obnovu kina pokoušel producent Miloslav Šmídmajer, který kino převzal od Filmového podniku hl. města Prahy. Ten však skončil své podnikání v tomto kině s finanční ztrátou 2,4 milionu Kč. Do roku 2008 v prostorech kina fungoval multifunkční prostor Theatre Illusion Biograf vedený Pavlem Trávníčkem a do nedávné doby pak i klub Illusion.⁷³

V červnu 2014 se v paláci Illusion usídlil nový podnik s názvem Royal, jako dokreslení královského statutu této městské části, která je spjata s érou Karla IV. a slavných královských vinohradů, které zde nechal založit.⁷⁴ Novým nájemce se stal francouzský podnikatel Jean-Christophe Gramont. Prostory paláce byly navraceny do původního vzhledu. Byla znovu otevřena kavárna, výstava s předměty prvorepublikových hereckých hvězd a dokonce i kino. Nový majitel uvedl: „*Večer se promění v kino, divadlo či koncertní síň s prvorepublikovým*

---

⁷² M. ČVANČARA - J. ČVANČARA. *Zaniklý svět stříbrných pláten: po stopách pražských biografů*. Praha. Academia Praha, 2011. s. 104.

⁷³ KOPECKÁ, Anna. *Bio Illusion žije. Multi-kulti podnik ROYAL chce pozvednout vinohradskou kulturu*. [Online] 11. června 2014. [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://hdmag.cz/clanek/bio-illusion-zije-multi-kulti-podnik-royal-chce-pozvednout-vinohradskou-kulturu>

⁷⁴ Royal [online]. c2014, [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.leroyal.cz/cs/royal/>

šarmem. Návštěvníci se mohou těšit na promítání němých filmů s živým hudebním doprovodem či tematické večery doplněné ochutnávkou lahůdek z lokality vztahující se k filmu.“⁷⁵

Shrnutí

Všechna výše uvedená kina přežila nejrůznější nástrahy historických událostí před rokem 1989, kdy téměř s každou změnou se změnil i název kina. Jednosálová kin Praha 1 a 2 se udržela nejdéle oproti kinům na perifériích či v odlehlých částech mimo centrum hlavního města, právě také díky jejich výhodné poloze.

Jednosálová kina na Václavském náměstí a jeho okolí po roce 1989 zanikala především kvůli změnám majitelů objektů, kteří chtěli svou podnikatelskou činnost směřovat jiným směrem, nebo si již nemohli takovou investici dovolit. Prostory některých zaniklých kin dnes stále slouží pro kulturní účely. V Sevastopolu se nachází Divadlo Broadway, v biografu Jalta Divadlo Palace Theatre, v Blaníku Divadlo Studio DVA a v biografu Perštýn mimo pojišťovny sídlí Divadlo Perštýn.

Ostatní zaniklá kina jsou dnes využívána k jiným účelům. V prostorech biografu Kotva dnes najdeme Casino Admiral, kino Pasáž je dnes využíván jako kongresový sál hotelu Ambassador, na místě biografu Praha vyrostl obchodní palác Van Graaf, v kině Letka se nachází Palác knih Luxor, v biografu Juliš je dnes fitness centrum a ve Hvězdě prodejna se sportovním oblečením. Prostory kina 64 U Hradeb a Alfy jsou dodnes nevyužity.

Jak již bylo zmíněno, jednosálových kin na Praze 2 bylo po roce 1989 o dost méně. Všechny prostory, kromě biografu Vyšehrad dnes slouží kulturním účelům. Biograf Vyšehrad byl využit k zábavním účelům, v kině Květen jsou dnes kulturní prostory a v Illusionu se nachází klub Palace Illusion.

---

⁷⁵ Týden.cz. *Slavné Bio Illusion se mění v multikulturní Royal*. [online]. 10. června 2014, [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/relax/zabava/slavne-bio-illusion-zacina-novou-eru-jako-multikulturni-royal_309654.html

Současný stav fungujících jednosálových kin na Praze 1 a 2

Jednosálová kina, která se udržela v provozu a dnes se stala hojně navštěvovanými, jsou uvedeny v následující tabulce. Kina jsou řazena chronologicky podle data jejich vzniku. Informace o dosud nezaniklých jednosálových kin jsem získala především díky osobním rozhovorům s provozovateli daných kin, kteří byli ochotni poskytnout informace o provozu jejich kina a na základě emailových korespondencí. Historická fakta jsem čerpala opět z knihy bratrů Čvančarů, z článků časopisu *Illuminace* Jiřího Hilmerý a internetových stránek jednotlivých kin.

Tabulka č. 3: Fungující jednosálová kina na Praze 1 a 2

Název kina	Lokace	Rok založení
Lucerna	Vodičkova 36, Praha 1	1909
Světobzor	Vodičkova 39, Praha 1	1918
Mat	Karlovo náměstí 19, Praha 2	1994
Ponrepo	Bartolomějská 11, Praha 1	1996
Evald	Národní třída 28, Praha 1	1997

1. Lucerna

V letošním roce Lucerna oslaví 105 let své existence a je jedním z nejstarších dosud funkčních kinosálů napříč Evropou a světem.⁷⁶ Bylo také prvním jednosálovým kinem, které vzniklo na Václavském náměstí a dodnes úspěšně promítá. V roce 1907 začal stavitel Václav Havel s realizací pasážového komplexu, kde v prostorách prvního a druhého patra připravoval divadelní sál jako působiště Studia Národního divadla. V poslední fázi výstavby však změnil plány k účelu filmového promítání, které bylo zahájeno v roce 1909.⁷⁷ Vedení kina se ujal Miloš Havel, spoluzakladatel produkční společnosti Lucernafilm, který však v období znárodnění kinematografie o kino přišel. Do sametové revoluce bylo kino provozováno Filmovým podnikem hl. města Prahy.

⁷⁶ Kino Lucerna. [online]. c2011-2015, [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.kinolucerna.cz/klient-263/kino-68/stranka-1220>

⁷⁷ HILMERÁ, Jiří. Stavební historie pražských kinosálů. *Illuminace*. 1998, roč. 10, číslo 1, s. 120.

Roku 1993 byl Palác Lucerna navrácen rodině Havlových, kteří se rozhodli kinosál pronajmout. K 1. 1. 1994 začala kino provozovat soukromá společnost Multikino 93 a Lucerna byla tak prvním kinem, které po revoluci přešlo do soukromého vlastnictví. Hned na to začala vysílat první soukromá televize Nova, což na následující dva měsíce úplně vyprázdnilo kino. Po půl roce se diváci pomalu začali do kina vracet a koncem devadesátých let bylo opět stabilně vyprodáno díky nabídce filmů, jako např. Kolja, Pelíšky či Titanic, který se stal suverénně nejnavštěvovanějším filmem.⁷⁸

V roce 1995 bylo Multikino 93 propojeno se společností Kino 2005, která založila Multikino Galaxie. Příchod multikin se nejvíce projevil až okolo roku 2001, kdy se diváci zcela přesunuli k této nové masové formě zábavy. Kino Lucerna reagovalo jako většina ostatních jednosálových kin, a to alternativním programem jako kino artové. *„S konkurencí se kino vypořádalo až o šest let později, kdy si diváci začali více vybírat kam na jaký druh filmu jít. A tak je to i dnes, návštěvník dává přednost multiplexu ve chvíli, kdy se jedná o velkoformát plný efektů, nemluvě o 3D provedení, kdežto na běžný film může zajít do klasického kina.“*⁷⁹

Společnost Multikino 93 měla na českém trhu v oblasti provozu kin majoritní podíl až do roku 2004. Tehdy přestala rodina Havlových prostory kina pronajímat a rozhodla, že kino budou provozovat sami jako společnost Lucerna Barrandov s.r.o. Oslovili nynějšího ředitele kina Bedřicha Němce, který předtím spolupracoval s Multikinem 93. Pro celý palác Lucerna byla tato změna ekonomicky výhodnější, neboť společnost mohla investovat do menších oprav, do nových sedaček či spolufinancovat digitalizaci kina. S digitalizací se kino Lucerna vypořádalo bezproblémově, protože objekt byl veden prosperující společností, která si tuto třímilionovou investici mohla dovolit. Od roku 2005 kino Lucerna opět oživilo a z tehdejších tržeb 3,5 milionů Kč za rok je dnes 15 milionů Kč za rok. Před dvěma lety byla dokonce Lucerna jako úspěšný provozovatel kin oslovena majitelem objektu zaniklého kina 64 U Hradeb, který chtěl kino obnovit. Z nápadu pak záhy sešlo a majitel se již neozval.⁸⁰

Lucerna je charakteristická díky téměř nepřetržitému chodu filmových festivalů v období října až dubna, což odrazovalo některé návštěvníky, kteří nemají zájem o tuto nabídku filmů. V roce 2013 se v historicky již zapomenutých prostorách otevřel nový sál s kapacitou 51

---

⁷⁸ DANIELIS, Aleš. Česká filmová distribuce po roce 1989. *Iluminace*. 2007, r. 19, č. 1, s. 79.

⁷⁹ Rozhovor s ředitelem kina Lucerna Bedřichem Němcem 27. 3. 2015

⁸⁰ Rozhovor s ředitelem kina Lucerna Bedřichem Němcem 27. 3. 2015

sedadel, jež jsou ozdobeny portréty předních československých, evropských i světových filmových tvůrců, včetně podobizny Miloše Havla na čestném místě uprostřed první řady.⁸¹ Tak Lucerna v době festivalů může nabídnout i běžnou komerční nabídku filmů v malém sále.

Kino Lucerna můžeme zařadit podle typu jako „všekino“. Dramaturgie kina se vymezuje spíše na filmové novinky než na alternativní nabídku filmů. Návštěvnost kina Lucerna tvoří ze 70 % ženy, kterým je také přizpůsoben program. Mimo filmové festivaly jsou pro ně pořádány pondělní „Ladies Movie Night“, které byly původně provozovány v multikině Slovanský dům, nicméně během tří let koordinátorka této akce přesunula celou klientelu do Lucerny. Ostatní návštěvníky tvoří studenti, festivaloví diváci, ale také cizinci, kterým Lucerna nabízí večerní projekce anglicky mluvených filmů či filmů s anglickými titulky.⁸² Turisté sem jezdí obdivovat nádherný interiér a vychutnat si původní atmosféru jednosálových kin, kterou kino Lucerna rozhodně neztratila. Dále se zde konají školní projekce, koncerty Pražského filmového orchestru, představení Bolšoj balet či různé konference a je také velmi oblíbená pro uskutečňování premiér českých filmů. Úspěšnou akcí, která se zde poprvé uskutečnila letos v únoru, je „Noc reklamožroutů“.

Umístění kina Lucerna přímo v centru Prahy na trase tramvaje a zastávky metra je velkou výhodou kina. Nenachází se zde však parkoviště a diváky, kteří přijíždí svými automobily, nemožnost parkování spíše odrazuje.

V současné době sál disponuje 453 místy k sezení, je vybaven špičkovou digitální technologií 4K, umožňující též 3D projekci, zvukovou aparaturou Dolby Surround ve formátu 7.1 a je nejnavštěvovanějším klasickým biografem v České republice.⁸³

Kino Lucerna je jedním z nejúspěšnějších a zároveň nejoblíbenějších stálých kin v Praze. Hlavními důvody, díky kterým se kino udrželo, je spolupráce se společností Lucerna Barrandov, která poskytuje finanční prostředky, ale především je to také historie a tradice kina, za kterou se diváci rádi vracejí.⁸⁴

---

⁸¹ Kino Lucerna. [online]. c2011-2015, [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.kinolucerna.cz/klient-263/kino-68/stranka-1220>

⁸² Rozhovor s ředitelem kina Lucerna Bedřichem Němcem 27. 3. 2015

⁸³ Kino Lucerna. [online]. c2011-2015, [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.kinolucerna.cz/klient-263/kino-68/stranka-1220>

⁸⁴ Rozhovor s ředitelem kina Lucerna Bedřichem Němcem 27. 3. 2015

2. Světozor

Kino Světozor, nacházející se taktéž ve Vodičkově ulici, bylo za první světové války postaveno pro Českou banku. Projekt, který měli na starosti architekti Osvald Polívka a Josef Sakař, se setkal s nepříliš pozitivními ohlasy, ostatní provozovatelé kin jej považovali za příliš velkou hrozbu pro jejich podnikání. Přesto byl projekt dokončen a v roce 1918 bylo kino uvedeno do provozu. V letech 1941–1945 nesl biograf název Kapitol a od roku 1951 se na chvíli změnil na Kino-Varieté.⁸⁵ V tomto období bylo kino přeměněno na kabaret. Až v roce 1957 se vrátilo k původnímu poslání s názvem Světozor. V šedesátých letech bylo kino rekonstruováno z důvodu jedinečného filmového projektu s názvem *Kinoautomat*, který byl představen na mezinárodní výstavě EXPO'67 v Montrealu. Divák mohl stisknutím červeného či zeleného tlačítka hlasovacího zařízení rozhodnout o pokračování filmu. Tato novinka se však udržela pouze půldruhého roku, poté byla tehdejší režimem zakázána a nefunkční knoflíky potom sloužily dlouhá léta k zábavě zvědavých dětí a teenagerů.⁸⁶ Kinoautomat se do kina Světozor vrátil ještě v květnu v roce 2007.

V roce 1994 začala kino provozovat společnost Union Film s.r.o. Ještě před koncem 20. století zde byla provedena rekonstrukce a z klasického jednosálového kina Světozor se stalo kino dvousálové. Na přelomu let 2007 a 2008 proběhla rozsáhlá modernizace kina, kdy *„velký sál byl vybaven komplet novým ozvučením a novou oponou, plátno bylo posunuto blíže k divákům a obraz se tak výrazně opticky zvětšil, promítací kabina se dočkala čerstvých promítaček. Nejviditelnější změnou jsou však nové sedačky, nyní mnohem pohodlnější. Velký sál byl obložen minerální vatou, která výrazně přispěla k jeho zvukové izolaci“*.⁸⁷ V současnosti velký sál disponuje 356 místy a malý sál 54 místy k sezení.⁸⁸

Digitalizace kina Světozor proběhla bez problému, a to díky možnosti částečného financování ze strany Státního fondu pro podporu a rozvoj české kinematografie. Postupně byly digitalizovány oba sály, velký sál byl dokonce digitalizován jako jeden z prvních v ČR.⁸⁹

---

⁸⁵ M. ČVANČARA - J. ČVANČARA. *Zaniklý svět stříbrných pláten: po stopách pražských biografů*. Praha. Academia Praha, 2011. s. 73.

⁸⁶ PAVELKA, Robert: Biografy kousek od centra. *Cinema*. 2010. roč. 21, č. 12, s. 65.

⁸⁷ Kino Světozor. [online]. c2005, [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.kinosvetozor.cz/cz/o/>

⁸⁸ Kino Světozor. [online]. c2005, [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.kinosvetozor.cz/cz/o/>

⁸⁹ Emailová korespondence s ředitelem kina Světozor Petrem Jiráskem 4. 4. 2015

Příchod nové konkurence multikin a následný pokles návštěvnosti se stal pro bývalého provozovatele osudným a rozhodl se ukončit svou činnost. Noví vlastníci provozují kino od roku 2004. Podobně jako ostatní kina se Světozor s rozšířením multikin orientoval na alternativní filmy. Na multikina v současnosti nepohlíží jako na konkurenci a divákům se snaží nabídnout jiný tip filmů a odlišný zážitek. Zaměřují se na diváky, kterým nejde jen o film jako takový, ale o celkový zážitek ze stráveného večera, který probíhá v zajímavém prostředí s možností posezení po projekci. Návštěvníci kina Světozor jsou vzdělaní a přemýšliví diváci, nejčastěji ve věku 25-40 let, se zájmem o kulturu.

Kino spolupracuje s distribuční společností Aerofilms a snaží se uvádět hlavně premiérové artové tituly. Podobně jako kino Lucerna se v kině Světozor objevuje mnoho filmových festivalů. V těchto obdobích tato dvě kina úzce spolupracují a vytváří program tak, aby divák mohl stihnout co nejvíce festivalových filmů.⁹⁰ Kromě filmových festivalů nabízí i další alternativní program, a to například pravidelné projekce dokumentárních filmů za účasti tvůrců, pravidelné zlevněné projekce pro seniory, ale i pro ostatní návštěvníky, přímé přenosy z Metropolitní opery New York či z londýnského národního divadla (NT Live) v HD rozlišení a 5.1 prostorovém zvuku.⁹¹

Již od roku 2005 je kino Světozor nejnavštěvovanějším klasickým kinem nejen v Praze, ale v celé České republice. *„Od roku 2004, kdy jsme kino začali provozovat, se nám každý rok daří zvyšovat celkovou roční návštěvnost. Jedinou výjimkou byl rok 2010, kdy došlo k poklesu návštěvnosti o cca 3 000 diváků. Minulý rok dosáhla návštěvnost 153 000 diváků. Nutno podotknout, že celková návštěvnost kin v ČR se za posledních cca 10 let nezměnila a neustále osciluje okolo cca 11–12 milionů diváků ročně.“*⁹²

Hlavním důvodem úspěchu kina Světozor je rozmanitá programová nabídka, dále pak netradiční prostředí a atmosféra kina, jeho kvalitní personál, špičková projekční technika, umístění kina přímo v centru Prahy, kvalitní projekce a schopní provozovatelé.⁹³ Díky všem výše uvedeným důvodům si diváci toto kino oblíbili, a to je i důvodem proč je kino stále v provozu.

---

⁹⁰ Emailová korespondence s ředitelem kina Světozor Petrem Jiráskem 4. 4. 2015

⁹¹ Kino Světozor. [online]. c2005, [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.kinosvetozor.cz/cz/cykly-festivaly/>

⁹² Emailová korespondence s ředitelem kina Světozor Petrem Jiráskem 4. 4. 2015

⁹³ Emailová korespondence s ředitelem kina Světozor Petrem Jiráskem 4. 4. 2015

3. Mat

Kino MAT bylo uvedeno do provozu až v roce 1995 v suterénu nově zrekonstruované budovy na Karlově náměstí. Jedná se o poslední a jediné zbývající kino městské části Prahy 2, které se s kapacitou 46 míst řadí také k nejmenším kinům v České republice. Filmový klub MAT byl oficiálně otevřen 6. prosince 1994, jeho kinosál však nebyl zatím otevřen pro veřejnost, měl fungovat především jako pracovní projekce. Ještě v roce 1994 docházelo k zániku velkého počtu klasických kin. Otevřít tehdy nové kino a ještě k tomu soukromé bylo velmi riskantní. Ale povedlo se. Společně s kinosálem je v objektu v provozu restaurace, bistro a půjčovna DVD a blu-ray disků.⁹⁴

Poslední velká rekonstrukce proběhla v roce 2007. Rekonstrukce byla podpořena grantem ze Státního fondu pro podporu a rozvoj české kinematografie. Byly pořízeny nové projektory, průzvučné plátno s reproduktory umístěnými za plátnem a nová sedadla. Kino nyní disponuje téměř novými 35mm a 16mm projektory Ernemann 15, které dnes ovšem zdaleka nemají to využití, o jakém se tehdy před nástupem digitalizace uvažovalo.⁹⁵

„Příchod multikin pocítilo opravdu každé kino, ale časem se ukázalo, že klasická kina mají stále své místo. O tom, zdali kino tento nátlak přežije, rozhodli vlastně sami diváci.“⁹⁶ Co se týče poklesu návštěvnosti, při kapacitě MATu nebyl tento pokles tolik znát.

S digitalizací to bylo pro kino horší, kino MAT jako malé kino si na tuto investici nemohlo vydělat vlastním provozem. Digitalizace, která nakonec proběhla v roce 2011, byla podpořena programem podpory digitalizace kin Státního fondu pro podporu a rozvoj české kinematografie, zbytek řešil provozovatel úvěrem.

Kino MAT je nejmenším kinem Česka. To je na jednu stranu výhoda, ale někdy zároveň i nevýhoda. Výhodou je komorní sál nabízející domácí atmosféru, díky malým prostorům mohou uvádět tituly, u kterých neočekávají stovky diváků na projekci. *„Nevýhodou je, že když už se ty stovky diváků sejdou, my je bohužel nemáme kam posadit.“⁹⁷*

---

⁹⁴ Kino Mat [online]. c2009, [cit. 2013-03-13]. Dostupné z: <<http://www.mat.cz/matclub/cz/kino>>.

⁹⁵ Emailová korespondence s ředitelem kina Mat Oldřichem Zámotným 12. 4. 2015

⁹⁶ Emailová korespondence s ředitelem kina Mat Oldřichem Zámotným 12. 4. 2015

⁹⁷ Emailová korespondence s ředitelem kina Mat Oldřichem Zámotným 12. 4. 2015

Program kina MAT je orientován na artové filmy, výjimečně jsou zařazovány i komerčnější tituly. Oproti klasickým kinům na Praze 1 se MAT nezapojuje do filmových festivalů. Zkušenost ukázala, že kapacita sálu není příliš vhodná pro hostování takto velkých festivalů. Nebylo by možné například zajistit potřebný počet míst pro akreditované diváky, jelikož do běžného prodeje by potom moc vstupenek nezbývalo. Když se akreditovaným divákům rezervoval pouze omezený počet míst, často to nestačilo a akreditovaní diváci se nedostali do sálu. Nicméně kino MAT organizuje vlastní menší filmové festivaly, různé tematické „minipřehlídky“. Na některých akcích spolupracuje s dalšími jednosálovými kiny a organizují společné akce, jako např. *Best Film Fest*.⁹⁸ MAT nabízí také i nefilmový obsah v podobě přímých přenosů z Metropolitní opery v New Yorku.

Návštěvníky kina MAT jsou opět diváci upřednostňující klasická kina s tradiční atmosférou a kvalitními filmy před multikiny. Kino MAT si s ostatními stálými kiny nekonkuruje, protože má svůj typ diváků, který se k nim rád vrací. Podle ředitele kina Oldřicha Zámstného má společné diváky s pražskými kiny Evald, Atlas či Lucerna, ale spíše odlišné diváky od kin Světozor, Aero a Oko.⁹⁹ Kino MAT promítá od dětských pásem pro předškolní děti až po retro projekce určené v podstatě pro všechny. Návštěvnost zastupují tedy všechny věkové kategorie.

Propagace kina je stejná jako u všech ostatních, tedy skrze webové stránky, spolupráci s kulturními přehledy, plakáty a tištěné programy. Některá kina již dnes opustila tištěné programy a fungují pouze elektronicky. Kino MAT si však na tradici tištěných programů zakládá, neboť většina diváků tento způsob vyžaduje. „*Mezi nimi mohou být přeci i diváci, kteří internet nemají.*“¹⁰⁰

Kino MAT se udrželo v provozu díky své komorní atmosféře, ale také díky kvalitně vybavené projekci, které v době zániku tolika jednosálových kin a před nástupem digitalizace, nebyla obvyklá. Další výhodou je programová nabídka, umístění kina v centru Prahy a opět schopný provozovatel.

---

⁹⁸ Emailová korespondence s ředitelem kina Mat Oldřichem Zámstným 12. 4. 2015

⁹⁹ Emailová korespondence s ředitelem kina Mat Oldřichem Zámstným 12. 4. 2015

¹⁰⁰ Emailová korespondence s ředitelem kina Mat Oldřichem Zámstným 12. 4. 2015

4. Evald

Komorní kino Evald sídlící na Národní třídě 28 v centru Prahy, vzniklo v roce 1997 distribuční společností Cinemart a.s., která také provozuje kino Atlas. Tato společnost vznikla po privatizaci objektu v roce 1995 z bývalé společnosti Lucernafilm a.s. Dříve se v suterénu objektu nacházela vinárna, poté prostory sloužili k pořádání hudebních koncertů. Přestavba proběhla v roce 1996 s finanční podporou Cinemartu a.s. Kino Evald ve svém názvu skrývá jméno režiséra Evalda Schorma, který kdysi o takovém komorním kině s kvalitní a umělecky náročnou nabídkou filmů snil.¹⁰¹

V roce 2009 s podporou Státního fondu pro podporu a rozvoj české kinematografie proběhla digitalizace kina. Kinosál má kapacitu 72 míst, je vybaven klimatizací, pohodlnými, komfortními sedadly a zvukovým systémem Dolby Stereo SR. Kino také disponuje restaurací, kde je možné zajistit catering při různých filmových akcích. Částečnou zásluhu na provozu kina mají dotace z evropských fondů.

Dramaturgie se po celých 18 let soustřeďuje na kvalitní nekomerční tvorbu za přijatelné ceny vstupenek.¹⁰² Programová nabídka je orientována na artové snímky. Konají se zde filmové festivaly často propojené s kiny Lucerna a Světozor, filmové přehlídky dokumentů a profily režisérů. Mimo festivalového programu nabízí také odpolední projekce s názvem Bio Senior se zvýhodněným vstupným pro seniory. Návštěvníky kina Evald jsou diváci především středního věku, v období festivalů je však typ návštěvníka rozmanitější.¹⁰³

---

¹⁰¹ Kino Evald. [online]. c2011-2015, [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.evald.cz/klient-181/kino-53/stranka-803>

¹⁰² CinemArt a.s. [online]. c2015, [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.cinemart.cz/o-nas/>

¹⁰³ Kino Evald. [online]. c2011-2015, [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.evald.cz/klient-181/kino-53/stranka-803>

5. Ponrepo

Kino Ponrepo se nachází v Bartolomějské ulici v historicky cenném refektáři staroměstského Konviktu. V 19. století tento barokní areál patřil k předním lokalitám pražského koncertního života.¹⁰⁴ Působila zde varhanická škola, mezi jejíž studenty patřil i Antonín Dvořák a v roce 1840 se zde konal první český bál. V roce 1913 byl poprvé interiér upraven na kinosál s názvem Bio Konvikt. Po roce 1945 byl biograf zestátněn a o tři roky později ukončil provoz. Na několik let se místo něj usídlilo Studio loutkového filmu Jiřího Trnky. V osmdesátých letech obdrželo objekt několik havarijních výměrů a rekonstrukce byla nevyhnutelná. K rekonstrukci však došlo až v devadesátých letech.¹⁰⁵

Roku 1996 zde našel své zázemí biograf Ponrepo, jenž provozuje Národní filmový archiv. Tak se téměř po 50 letech vrátil Konvikt k pravidelnému filmovému promítání v kinosále s 117 místy k sezení. Kromě kina zde můžeme najít také knihovnu, oddělení teorie a dějin filmu Národního filmového archivu a také redakce časopisů *Illuminace* a *Filmový přehled*. Kino promítá ze 35mm a 16mm kopií, blu-ray a DVD.¹⁰⁶

Kino Ponrepo nabízí především klasická díla české i světové kinematografie, a také filmové snímky z vlastních sbírek Národního filmového archivu. Filmy bývají uspořádávány do různých cyklů, které jsou vymezeny kurčitému filmovému stylu, tvorbě autora či historickému období. Jsou zde také cykly projekcí zaměřujících se na děti, školy a studenty, dále pak němé filmy doprovázené živým hudebním doprovodem, ale také projekce „english friendly“ klasických českých filmů s anglickými titulky. Vedle klasických filmových snímků se kino zaměřuje i na současnou tvorbu, která ale nijak nezapadá do komerční tvorby. Kino Ponrepo se zapojuje i do některých filmových festivalů, nikoliv však v takovém množství jako kino Lucerna, a také se snaží pořádat školní projekce.

Kino Ponrepo disponuje oproti ostatním zmíněným kinům velmi specifickou programovou nabídkou. Návštěvníky kina jsou hlavně filmoví fajnšmekři, kteří chodí do kina za

---

¹⁰⁴ HILMERA, Jiří. Stavební historie pražských kinosálů. *Illuminace*. 1998, roč. 10, číslo 1, s. 142.

¹⁰⁵ Kino Ponrepo [online]. c2015, [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://nfa.cz/cz/kino-ponrepo/kino-a-kontaky/>

¹⁰⁶ Kino Ponrepo [online]. c2015, [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://nfa.cz/cz/kino-ponrepo/kino-a-kontaky/>

opravdovým kinematografickým zážitkem. Největší zastoupení zde mají studenti středních a vysokých škol a dále pak starší diváci, připomínající si autentickou atmosféru promítání.¹⁰⁷

Kino Ponrepo nabízí jedinečnou atmosféru a kvalitní filmovou nabídku podporovanou Národním filmovým archivem. Nově se zde, od prosince 2014, nachází i kinokavárna.

Shrnutí

Jednosálová kina na Praze 1 a 2, která si udržela provoz i přes nejrůznější nástrahy porevolučních let, jsou v současné době velmi úspěšná. Důvody jejich odolnosti před zánikem jsou často velmi podobné.

Všechna výše zmíněná kina mají výhodnou polohu přímo v centru Prahy, hostují zde nejrůznější filmové festivaly a snaží se nabízet alternativní program, kterým se vymezují vůči multiplexům. Klasická kina se vyrovnala těmto konkurentům také navýšením počtu projekcí za den. Co se týče problematiky digitalizace, všechna kina byla v situaci, kdy si takovou investici společně s podpůrným programem Státního fondu české kinematografie mohla dovolit. Stejně tak kina musela investovat do nákladných rekonstrukcí, kdy využívala podpory od městských částí, dotací z evropského fondu či jiných investorů, případně od majitelů kin.

Na podporu klasických kin také vznikl v roce 2012 projekt *Nové kino* sloužící jako platforma pro distributory, kinaře, dodavatele technologií a vybavení kin, post produkce a jiné organizace, které se v tomto průmyslu nějakým způsobem pohybují. Tento projekt pomáhá provozovatelům kin a jejich zaměstnancům se seznámit se všemi aspekty provozování digitálního, ale i nedigitálního kina. Jeho dlouhodobým cílem je zvýšit úroveň hlavně klasických kin, aby měli šanci ustát v konkurenci a aby byli obeznámeni s možnostmi, které digitální éra přináší.¹⁰⁸ Jediným zúčastněným kinem na Praze 1 bylo kino Lucerna.

Kino Lucerna, které letos slaví 105 let od jeho založení, spatřuje největší výhodu nejen ve výhodné poloze kina a spolupráci s palácem Lucerna, ale také v autentické atmosféře kina. Oproti ostatním kinům v okolí nabízí premiérové, ale i mainstreamové filmy. Dokonce od multikin převzala nabídku pondělních Ladies movie nights. Ostatní kina - Světozor, Mat, Evald a Ponrepo - se svým programem řadí mezi kina artová. Všechna nabízejí alternativní

¹⁰⁷ Emailová korespondence s produkčním kina Davidem Havasem 10. 4. 2015

¹⁰⁸ Kreativní Evropa, program Media [online]. c2009, [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.mediadeskcz.eu/news/detail/537>

program, příjemnou atmosféru, ale i kvalitní technické vybavení. Kromě kina Evald mají všechna výše zmíněná kina vlastní kavárnu, kde mohou diváci po projekci posedět.

Nejmladší skupinou kin, která vznikla v devadesátých letech, jsou kina Mat, Evald a Ponrepo. Provozovatelé kina Mat a kina Evald čelili konkurenci multikin, digitalizaci a poklesům návštěvnosti již v jejich počátcích. Byli na to lépe připraveni. Kino Ponrepo má svůj specifický příběh, který si zakládá na tradici a autenticitě a tudíž není digitalizováno. Snímky jsou převážně součástí Národního filmového archivu ve formě 16mm a 35mm kopií.

Jednosálová kina jsou diváky oblíbená díky své osobité atmosféře, kterou multikina zaměřená na konzumní způsob života postrádají. Nabízejí nejen kvalitní filmy, ale dnes už i kvalitní technické zázemí, kterým zpočátku multikina nejvíce konkurovala. Návštěvníci těchto kin jsou převážně přemýšliví lidé, studenti, odpůrci konzumního stylu života, turisté, starší lidé navštěvující zvýhodněné odpolední programy a dále festivaloví návštěvníci, vyhledávající konkrétní témata. Většinu návštěvníků zastupují obyvatelé Prahy, v menším počtu pak mimopražští a turisté.

Závěr

Kdysi bývalo Václavské náměstí jako jedno velké multikino disponující 12 sály. Diváci toužící po kulturním zážitku neměli možnost vybrat si film prostřednictvím internetu, ale byli zvyklí volat linku 145, kde jim byl program sdělen prostřednictvím operátorky, či sledovali program vycházející každou středu v novinách. Dnes je doba jiná, diváci si informace zjišťují na internetu a místo Václavského náměstí dnes navštěvují opravdové multikina až se 14 sály.

Před rokem 1989 byla celá kultura včetně kinematografického průmyslu pod dozorem Komunistické strany Československa. Byla omezena svoboda slova a díla byla přísně cenzurovaná. V kinech bylo možné promítat pouze filmy odpovídající tehdejší ideologii. V této době měla kinematografie odlišné postavení oproti ostatním odvětvím kulturního průmyslu, protože nespádala pod ministerstvo kultury, ale platil v ní bezvýhradní státní monopol.

Dřívější konflikt mezi svobodným uměleckým vyjádřením a ideologickou kontrolou byl po roce 1989 nahrazen střetem kulturního a obchodního zájmu, kdy se lidé zapojili do globálního systému audiovizuálního byznysu. Několik let probíhal proces odstátnění kinematografie. Nejvíce kin zanikalo v devadesátých letech restitucemi majetků, noví majitelé se rozhodli provoz ukončit, či prostory využít lukrativněji. Privatizací se pak řešil prodej budov, ve kterých kina sídlila. Zbytek biografů přešel pod správu místních samospráv.

Dalším zvratem pro klasická kina byl nástup nových konkurentů v podobě multikin. Spolu s multikiny v novém tisíciletí přišly do Česka technologicky vyspělejší formy promítání, a to digitální technologie včetně projekce 3D, čemuž se klasická kina musela přizpůsobit. Multikina nastolila určitý standard, na který některá kina nestačila a nemohla si dovolit větší rekonstrukce a tak kvalitní technickou výbavu. Některá klasická kina, která si mohla dovolit takovou investici, naopak příchod nové konkurence přiměl ke zkvalitnění služeb a modernizaci technického vybavení. V období digitalizace byla pak kina podporována Státním fondem české kinematografie, nicméně některým kinům ani tato podpora nestačila.

Novými technologiemi byla ovlivněna také kinodistribuce. Šířením filmů prostřednictvím dnes již velkého počtu dostupných televizních kanálů, prodej filmů na elektronických

nosičích DVD či blu-ray, ale především šíření filmů přes internet, to všechno změnilo přístup diváků ke kinům a někteří začali více preferovat tyto novodobé formy ke zhlédnutí filmu.

Osudy zaniklých kin jsou různé. Některé prostory jsou dodnes nevyužity a stále se spekuluje o jejich budoucím využití. Další kinosály se staly novým zázemím pro divadla či jiné sály s kulturním využitím. Poslední skupinou jsou pak prostory využité k jiným účelům, například k zábavním podnikům, obchodům či nadobro zmizely ze světa.

Z analytické části práce bylo vyvozeno, že provozovatelé jednosálových kin na Praze 1 a 2 jsou dnes velmi úspěšní, což dokazuje vysoká návštěvnost těchto kin, kvalitní programová nabídka uspokojující co nejširší okruhy diváků a hlavně samotný zájem provozovatelů investovat potřebné prostředky a čas do chodu kina. Nutno však podotknout, že situace pražských kin je zcela odlišná od kin nacházejících se v menších městech. Na udržení provozu těchto konkrétních pražských kin bylo třeba kombinace několika důležitých faktorů. Klasická kina na Praze 1 a 2, která dodnes úspěšně fungují, vděčí za svůj úspěch hlavně schopným provozovatelům, ale i majitelům objektů, kteří se rozhodli neprónajmout objekt k výnosnějšímu podnikání. Kina se vůči multikinům vymezila alternativním programem. Tím vznikla i nová cílová skupina diváků, kteří navštěvují pouze tradiční jednosálová kina nabízející jedinečnou atmosféru, komorní prostředí a kvalitní projekci. Za celkem 108 let se existence kina v České republice stala neodmyslitelnou součástí společenského života, která do budoucna bude sloužit určitě ještě dlouho.

Seznam použité literatury

Tištěné zdroje:

- **BIEGEL, Richard.** *Věstník Klubu za starou Prahu*, roč. 34. č. 2/2004
- **DANIELIS, Aleš.** *Česká filmová distribuce po roce 1989*, in *Illuminace*, r. 19, 2007, č. 1
- **EDGERTON, Gary.** *The Multiplex: The Modern American Motion Picture Theatre as Message*. In HARK, Ina Rae. *Exhibition: The film reader*. Routledge, 2002. s. 158.
- **HILMERA, Jiří.** *Stavební historie pražských kinosálů 1-4. Illuminace*. 1998.
- **M. ČVANČARA - J. ČVANČARA.** *Zaniklý svět stříbrných pláten: po stopách pražských biografů*. Praha. Academia Praha, 2011.
- **PAVELKA, Robert:** *Biografie kousek od centra*. Cinema. 2011. roč. 21, č. 3, s. 61-65
- **RAITORALOVÁ, Olga.** *Analýza návštěvnosti českých kin*. Praha: Akademie múzických umění, 2007.
- **WILINSKY, Barbara.** *Sure Seaters: The Emergence of Art House Cinema*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2001.

Elektronické zdroje:

- **CinemArt a.s.** [online]. c2015, [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.cinemart.cz/o-nas/>
- **Cinema City.** [Online] [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://cinemacity.cz/NovySmichov>
- **Česká protipirátská unie.** [online] [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.cpufilm.cz/piracy.html>
- **Český statistický úřad.** [Online] [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/filmova_produkce_v_cr_v_roce_2009
- **DAMOVÁ, Zora.** *Filmový podnik hl. města Prahy*. Praha, 2012. Archiv hlavního města Prahy [online]. [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.ahmp.cz/index.html?mid=80&wstyle=0&page=%27%27>
- **Digitalizace kin v ČR: Informace o přechodu na digitální projekci obrazu a zvuku.** In *Přechod na digitální projekce obrazu a zvuku - digitalizace kin* [online]. [s. 5]: Ministerstvo kultury, 2009 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z WWW:<<http://www.mkcr.cz/cz/tiskovy-servis/prechod-na-digitalni-projekce-obrazu-a-zvuku---digitalizace-kin-21417/>>

- **Digital Cinema Initiatives.** [online]. c2014 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.dcimovies.com/>
- **Divadlo Broadway.** [online] [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.divadlo-broadway.cz/historie>
- **Divadlo Studio DVA.** [Online] c2015. [cit. 2015-03-27] Dostupné z: <http://www.studiodva.cz/chylkova-otevre-nove-divadlo/>
- **From the heritage minutes collection. Nat Tylor** [online]. Historica Canada [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <https://www.historicacanada.ca/content/heritage-minutes/nat-taylor>
- **Hotel Juliš.** [Online] [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.hoteljulis.cz/cz/ea-hotel-julis/historie>
- **FIALA, Richard.** *Česká kinematografie v období let 1989–2005.* Ministerstv kultury ČR. [online]. [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.host.divadlo.cz/koncepceumeni/Analyzy/film-MK.doc> Kino Evald. [online]. c2011-2015, [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.evald.cz/klient-181/kino-53/stranka-803>
- **Kino Mat.** [online]. c2009, [cit. 2013-03-13]. Dostupné z: <http://www.mat.cz/matclub/cz/kino>.
- **Kino Lucerna.** [online]. c2011-2015, [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.kinolucerna.cz/klient-263/kino-68/stranka-1220>
- **Kino Ponrepo.** [online]. c2015, [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://nfa.cz/cz/kino-ponrepo/kino-a-kontaky/>
- **Kino Světozor.** [online]. c2005, [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.kinosvetozor.cz/cz/o/>
- **Koncepce podpory a rozvoje české kinematografie a filmového průmyslu 2011 - 2016.** Ministerstvo kultury ČR [online]. [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://www.proculture.cz/cultureinfo/kulturni-politika-v-cr/koncepce-podpory-a-rozvoje-ceske-kinematografie-a-filmoveho-prumyslu-2010-2016-2423.html>
- **KOPECKÁ, Anna.** *Bio Illusion žije. Multi-kulti podnik ROYAL chce pozvednout vinohradskou kulturu.* [Online] 11. června 2014. [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://hdmag.cz/clanek/bio-illusion-zije-multi-kulti-podnik-royal-chce-pozvednout-vinohradskou-kulturu>
- **Kreativní Evropa, program Media** [online]. c2009, [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.mediadeskcz.eu/news/detail/537>

- **KÜTNER, Dušan.** *Malá kina chytla díky digitalizaci druhý dech.* [Online]. 2015, 6. února [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/byznys/obchod-a-sluzby/mala-kina-chytla-diky-digitalizaci-druhy-dech-1160187>
- **Lidé a společnost: Kultura v regionálním pohledu.** Český statistický úřad. 2011 [Online] c2011, [cit. 2015-04-24]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ci/kultura-v-regionalnim-pohledu-2010-58e24daphf>
- **NPÚ.** památkový fond. [online] Dostupné z: <http://monumnet.npu.cz/pamfond/list.php?IdReg=121058&oKodOk=1100&Uz=B&PrirUbytOd=03.05.1958&PrirUbytDo=17.03.2015&Limit=25>
- **OSA 9.** [online] c2007, [cit. 2015-02-04]. Dostupné z: <http://www.osa9.cz/>
- **Palác U Stýblů.** [Online] [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.palacustyblu.cz/index.php?f=256>
- **Příloha 3.1 Koncepce podpory a rozvoje české kinematografie a filmového průmyslu 2011-2016: Historie - základní vývojové tendence české kinematografie v letech 1945-2009 a jejich vyhodnocení.** Ministerstvo kultury ČR [online]. [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/media-a-audiovize/kinematografie/koncepce-podpory-a-rozvoje-ceske-kinematografie-a-filmoveho-prumyslu-2011---2016-79977/>
- **Royal.** [online]. c2014, [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.leroyal.cz/cs/royal/>
- **Statistika: Vývoj úrovně audiovizuálního pirátství** [online] [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.cpuofilm.cz/prehled.html>
- **Týden.cz.** *Slavné Bio Illusion se mění v multikulturní Royal.* [online]. 10. června 2014, [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/relax/zabava/slavne-bio-illusion-zacina-novou-eru-jako-multikulturni-royal_309654.html
- **Unie filmových distributorů.** [Online] c2010, [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.ufd.cz/clanky/zakladni-statistiky-multikin>
- **VETEŠKOVÁ, Michaela.** *V bývalém pražském kině U Hradeb se možná bude opět promítat.* [Online] 6. srpna 2014. [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/regina/denik/_zprava/v-byvalem-prazskem-kine-u-hradeb-se-mozna-bude-opet-promitat--1382102
- **ZÁLESKÝ, Petr.** *www.idnes.cz.* [Online]. 2012, 28. ledna. [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: http://hradec.idnes.cz/digitalizace-strasi-mala-kina-bud-sezenou-penize-nebo-je-s-nimi-amen-1fh-/hradec-zpravy.aspx?c=A120125_1721942_hradec-zpravy_mav

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Zaniklé biografy na Praze 1 po roce 1989	32
Tabulka č. 2: Zaniklé biografy po roce 1989	39
Tabulka č. 3: Fungující jednosálová kina na Praze 1 a 2	42

Seznam grafů

Graf č. 1: Vývoj počtu kin v Praze v letech 1919–1937	17
Graf č. 2: Pokles počtu kin v Praze v letech 1990–2006	24
Graf č. 2: Vývoj počtu multikin	25
Graf č. 3: Návštěvnost a průměrné vstupné v letech 1989–2014	29

Přílohy

Příloha č. 1: Vývoj počtu kin v letech 1919–1930

Vývoj počtu kin v letech 1919–1930		
Rok	V ČSR celkem	Z celkového počtu čs. kin v Praze
1919	490	37
1920	542	35
1922	572	48
1924	868	72
1925	931	80
1926	1099	90
1927	1236	95
1928	1344	115
1929	1480	117
1930	1756	114
1931	1817	107
1933	2002	102
1935	1833	104
1937	1850	107

Zdroj: M. ČVANČARA - J. ČVANČARA. *Zaniklý svět stříbrných pláten: po stopách pražských biografů.*

Příloha č. 2: Pokles počtu kin v letech 1990–2006

Rok	Počet kin v Praze	Počet kin na Praze 1
1990	57	17
1993	45	15
1996	28	10
2006	13	4

Zdroj: M. ČVANČARA - J. ČVANČARA. *Zaniklý svět stříbrných pláten: po stopách pražských biografů.*

Příloha č. 3: Celkový počet kin v letech 1989–2009

	kina celkem	z toho s jedním kinosálem	návštěvníci (tis.)
1989	2 025	.	51 453
1990	1 899	.	36 361
1991	.	.	.
1992	.	.	.
1993	.	.	.
1994	.	.	.
1995	800	.	9 253
1996	.	.	.
1997	.	.	.
1998	720	.	9 252
1999	710	.	8 371
2000	690	678	8 719
2001	660	643	10 363
2002	665	644	10 693
2003	623	601	12 140
2004	544	522	12 046
2005	530	509	9 479
2006	759	740	11 509
2007	726	707	12 830
2008	667	643	12 897
2009	735	711	12 470

Zdroj: Český statistický úřad

Příloha č. 4: Podíl multikin na trhu ČR v letech 1999–2014

Podíl (odhad) multikin na trhu ČR (1999 - 2014)

		tržby		
1999	všechna kina ČR celkem:	496 062 893	růst (pokles) oproti minulému roku	
	z toho multikina (3)	84 246 575		
	podíl multikin 1999	16,17%		tržby *)
2000	všechna kina ČR celkem:	593 019 758	ve všech kinech	96 956 865
	z toho multikina (6)	166 035 167	v multikinech	81 788 592
	podíl multikin 2000	26,67%	multikina oproti min. roku	97,08%
2001	všechna kina ČR celkem:	817 681 525	ve všech kinech	224 661 767
	z toho multikina (10)	383 397 468	v multikinech	217 362 301
	podíl multikin 2001	44,66%	multikina oproti min. roku	130,91%
2002	všechna kina ČR celkem:	946 005 083	ve všech kinech	128 323 558
	z toho multikina (14)	591 596 934	v multikinech	208 199 466
	podíl multikin 2002	59,56%	multikina oproti min. roku	54,30%
2003	všechna kina ČR celkem:	1 084 009 955	ve všech kinech	138 004 872
	z toho multikina (15)	741 848 297	v multikinech	150 251 363
	podíl multikin 2003	65,18%	multikina oproti min. roku	25,40%
2004	všechna kina ČR celkem:	1 105 869 640	ve všech kinech	21 859 685
	z toho multikina (15)	771 963 926	v multikinech	30 115 629
	podíl multikin 2004	66,48%	multikina oproti min. roku	4,06%
2005	všechna kina ČR celkem:	854 485 624	ve všech kinech	-251 384 016
	z toho multikina (16)	607 583 889	v multikinech	-164 380 037
	podíl multikin 2005	67,72%	multikina oproti min. roku	-21,29%
2006	všechna kina ČR celkem:	1 043 322 604	ve všech kinech	188 836 980
	z toho multikina (19)	787 064 511	v multikinech	179 480 622
	podíl multikin 2006	71,85%	multikina oproti min. roku	29,54%
2007	všechna kina ČR celkem:	1 200 004 225	ve všech kinech	156 681 621
	z toho multikina (19)	941 952 201	v multikinech	154 887 690
	podíl multikin 2007	72,01%	multikina oproti min. roku	19,68%
2008	všechna kina ČR celkem:	1 220 237 088	ve všech kinech	20 232 863
	z toho multikina (25)	1 026 996 045	v multikinech	85 043 844
	podíl multikin 2008	77,21%	multikina oproti min. roku	9,03%
2009	všechna kina ČR celkem:	1 251 065 375	ve všech kinech	30 828 287
	z toho multikina (24)	1 087 819 091	v multikinech	60 823 046
	podíl multikin 2009	79,77%	multikina oproti min. roku	5,92%
2010	všechna kina ČR celkem:	1 497 321 770	ve všech kinech	246 256 395
	z toho multikina (26)	1 293 785 061	v multikinech	205 965 970
	podíl multikin 2010	78,55%	multikina oproti min. roku	18,93%
2011	všechna kina ČR celkem:	1 209 874 087	ve všech kinech	-287 447 683
	z toho multikina (26)	1 002 667 941	v multikinech	-291 117 120
	podíl multikin 2011	75,34%	multikina oproti min. roku	-22,50%
2012	všechna kina ČR celkem:	1 275 596 489	ve všech kinech	65 722 402
	z toho multikina (27)	1 103 120 818	v multikinech	100 452 877
	podíl multikin 2012	75,86%	multikina oproti min. roku	10,02%
2013	všechna kina ČR celkem:**)	1 424 245 647	ve všech kinech	-29 934 350
	z toho multikina (28)	1 076 553 965	v multikinech	-26 566 853
	podíl multikin 2013	75,59%	multikina oproti min. roku	-2,41%
2014	všechna kina ČR celkem:**)	1 462 670 233	ve všech kinech	38 424 586
	z toho multikina (29)	1 081 622 086	v multikinech	5 068 121
	podíl multikin 2014	73,95%	multikina oproti min. roku	0,47%

Zdroj: Unie filmových distributorů